

OOSTVLAAMSCHE

Z A N N T E N

ALGEMEEN TWEEMAANDELIJKS
TIJDSCHRIFT VOOR FOLKLORE

31^e Jaargang
Nr. 4 - 1956
Juli - Augustus

DRUK. V/H AD. HOSTE, N. V.

UITGAVEN VAN DE BOND.

Zijn te verkrijgen op het Sekretariaat, Oscar De Gruyterstraat, 34, Gent :

1. **Oostvlaamsche Zanten**, 4^e, 8^e, 11^e, 13^e, 14^e, 15^e, 16^e, 17^e en 18^e jg., tegen 30 fr. per jg.; 20^e jg. (Jaarboek), 21^e, 22^e, 23^e en 24^e jg. tegen 50 fr., 25^e, 26^e, 27^e, 28^e en 29^e jg. tegen 75 fr. en de 30^e jg. tegen 100 fr. Van de andere jg. zijn nog enkele losse nummers te verkrijgen.
2. **Herdenkingsalbum Alf. De Cock**. (Uitverkocht).
3. **Het Stroodekkersbedrijf**, door Cl. Trefois (Uitverkocht).
4. **Geïllustreerd Feestnummer** (lustrumnr). Prijs: 10 fr.
5. **Lodewijk De Vriese, Bio- en Bibliographische studie**. (Uitverkocht).
6. **Kinderspelen en Liedjes uit het Land van Dendermonde**, door Mevrouw L. Bataille-Hiel. Prijs: 50 fr. gewone uitgave.
7. **De Plattegrondsvormen van z.g. « Frankische » Boerderijtypen en hun geografische Verspreiding in ons Land**, door Cl. Trefois. (Uitverkocht).
8. **Register op Celis Gabr.: Volkskundige Kalender voor het Vlaamsche Land**, door Prof. F. M. Olbrechts. Prijs: 12 fr.
9. **De Draak van het Belfort van Gent in de Folklore**, door Cl. Trefois. (Uitverkocht).
10. **De Tinnepotgieterij te Gent**, door Julien Boes. (Uitverkocht).
11. **2^e Lustrumnummer 1930-1935**. Prijs: 36 fr.
12. **Dit is die Excellente Kronyke van de Brahmisten**, (over het Teerlingspel), door Emile Andelhof. Prijs: 14 fr.
13. **De Groei en de Bloei van de Arteveldefiguur in de Vlaamsche Volksziel**, door Advokaat Jos. Vermeulen. (Uitverkocht).
14. **Galerij van Gentsche Typen**, door Emile Andelhof. (Uitverkocht).
15. **De Magie van het Poppenspel**, door F. Van Es, en anderen. (Uitverkocht).
16. **Wasch Sagenboek**, door F. Van Es. Prijs: 70 fr. (65 fr. voor de leden).
17. **Jaarboek 1945 van den Bond der Oostvlaamsche Folkloristen**. Prijs: 50 fr.
18. **Het Curieus en Vermakelijk Namenboek**, door Em. Andelhof. Prijs: 12,50 fr.
19. **Folklore en Onderwijs**, door Lod. Hoste. Prijs: 7,50 fr.
20. **August Hendrixx, Vlaams Toneelschrijver herdacht met Bloemlezing uit zijn werken**, door Fr. De Coster. Prijs: 15 fr.
21. **Pastoor Constant Duvillers, Folklorist en folkloristische Figuur**, door F. Van Es. Prijs: 15 fr.
22. **De Wetterse Reuzen**, door Marcel Daem. Prijs: 15 fr.
23. **Sagen uit Noord-Oostvlaanderen**, door Dr G. De Meyer. Prijs: 15 fr.
24. **Een Teerlingspel in Gent**, door Lod. Lievevrouw-Coopman. Prijs: 25 fr. (15 fr. voor de leden).
25. **Inhoudstafel op Oostvlaamsche Zanten (Jg. I-Jg. XXV)**, door F. Van Es. Prijs: 30 fr.
26. **Spelen mijner Jeugd**, door L. Lievevrouw. Prijs: 50 fr.
27. **De Levende Folklore van het Gewest Balegem**, door M. Broeckhove. Prijs: 40 fr.

Het bedrag der bestelling is vooraf te storten op postcheckrekening Nr 969.46, Bond Oostvl. Folkloristen, Gent.

Lidmaatschap Bond Oostvl. Folkloristen. Jaarlijkse bijdrage: 100 fr. Ereleden: 250 fr. Buitenland: 125 fr.

Cliché van Gorcum, Assen.

Het nieuwe Drentse kostuum tegen de historische achtergrond
van het Rijksarchiefgebouw te Assen (Drente).

OOSTVLAAMSCHE ZANTEN**MEDEDELINGEN VAN DE BOND DER OOSTVLAAMSE
FOLKLORISTEN**

Vereniging zonder winstbejag

Sekretariaat van de Bond :

M. Broeckhove,
Oscar De Gruyterstraat, 34, Gent.Alle stortingen te doen op postrekening :
969.46, Bond Oostvl. Folkloristen,
Gent.

Redactie van Oostvl. Zanten :

F. VAN ES,
Désiré De Wolfstr., 3, Aalst.

J. VERMEULEN & J. BOES.

Volksklederdrachten in onze tijd

voor Archer Taylor

Zou men willen weten, hoe het er met Europa in de nabije toekomst voor zal staan, dan kan men wellicht naar de Verenigde Staten kijken, die dit ons oude werelddeel in menig opzicht technisch en maatschappelijk en daardoor ook volkspychologisch vooruit zijn⁽¹⁾. Enkele voor de hand liggende voorbeelden mogen dit ten overvloede ietwat verduidelijken.

Het probleem der « ongegripen jeugd » — in het Amerika van « science fiction » en « horror comics » ongemeen nijpend⁽²⁾ — zal ook ons, de Europese bravelingen, in toenemende mate moeten bezig houden. Symptomatisch voor een gewijzigde situatie lijkt het klandestiene « joy riding » van vitale pubers en adolescenten, dat al tragische gevolgen heeft gehad; lijkt de brutale en vaak domvernielzuchtige Oudejaarsavondviering in de Naamloze Vennootschap der grote stad; lijkt niet minder de onbekookte spijbeltocht van welhaast anderhalfduizend middelbare scholieren — bij wijze van aprilgrap — anno 1954 in het overigens zo houderige Haarlem⁽³⁾. Het tovermiddel der televisie, die langzamerhand ook bij ons veld wint, zullen wij moeten proberen in te passen in ons bestel, misschien enigszins wijzer geworden door de soms nogal

(1) George Duhamel schreef een boek over Amerika onder de titel *Avenir*.

(2) Vgl. H. W. Häusermann, *Science fiction. a new kind of mass literature in Levende Talen*, jrg. 1955, blz. 394. Treffend is Evan Hunder's verfilmde roman *De Tuchtelozen*, Leiden 1955 (*The Blackboard Jungle*).

(3) Op verzoek van het gemeentebestuur is deze uittocht slechts beknopt en zakelijk in de dagbladders gekomen. Hiermee vormt de lawaaiige Oudejaarsavondreportage van sommige volkskranten een onaangenaam contrast.

trieste ervaringen in « het land van droom en wensen », ⁽⁴⁾ waar het maar al te dikwijls is : « Duistere huiskamer, duistere hersenen ». En zo is er meer : sportexcessen, verdovende middelen, in het algemeen verzakelijking en vervluchting. Let derhalve op de baard van Uncle Sam, opvoeders en leiding-gevers. Regeren immers is vooruitzien en wat er in dollarland gebeurt — óók op het stuk van positieve en vruchtdragende ontwikkelingselementen als knutselwerk van vader-op-zoon in eigen woning — mag voor ons een teken aan de wand zijn. Gewaarschuwde mensen tellen voor tien.

Met gretige ogen kijkt ons volk naar de overstelpende levensvolheid, die vanachter de haringvijver naar hier stroomt. Rolprenten en « tophits » uit Hollywood vinden alom aftrek, bepaalde advertenties wemelen van Anglo-Amerikaanse woorden en wendingen, en ook het spel-der-kleding haalt tegenwoordig hoge tröeven uit Engeland of liever nog uit de Nieuwe Wereld — vooral bij het nog jeugdig mansvolk. De « hijs » en « zijs » van h.b.s. en gymnasium duffelen zich in « houtje-touwtje »-duffels met monnikachtige capuchons, liefst « camel »-kleurig, de zogenaamde « Monty-coats », een charmante navolging der bewonderde soldateska. De lange, steeds langere benen hullen zich uitermate gaarne in spijkerbroeken, aanvankelijk vooral blauw (« blue jeans »), thans in de meeste gevallen zwart, pikzwart (« black jeans »), en kwistig bedaan met de aandacht trekkende uitmonsteringen. En het zijn niet slechts de jongeren die zich te buiten gaan aan deze semimilitaire en kwazi-proletarische feestelijkheid, welke zo kenschetsend lijkt voor een te saaie, grijsgrauwe, stijf in de plooi zittende burgerlijkheid afzwerend tijdsgewricht. Ook de ouderen — zowel dames als heren — doen er aan mee, in het bijzonder wanneer men op vakantie is. Het leven immers begint tegenwoordig als je veertig bent, dat wil zeggen op een leeftijd dat de doorsnee middeleeuwer het tijdelijke met het eeuwige verwisseld had. En je bent zo oud, als je je voelt. De ruwe uitdrukking « Ben je zestig » voor « Ben je niet goed snik » hoort kennelijk thuis in de voltooid verleden tijd.

Willen wij zien, hoe de kledingsituatie zich eventueel ontwikkelen zal te onzent, laten wij dan eens een recent boek over Amerika doorbladeren, **De weg van een wereldmacht** door F. L. Allen ⁽⁵⁾. De

(4) Deskundigen brengen televisie-rpporten uit voor het « Nederlands Cultureel Contact » Nachtegaalplein 4, Den Haag. Hierbij frappeert vooral Dr. K. van Dijk's *Cultuur-sociologische benadering der maatschappelijke aspecten*.

(5) Vgl. *Het Vaderland* (Den Haag), 8 oktober 1955. Op de entreebiljetten van de « Salzburger Festspiele » leest men in Duits en Engels : « Visitors to the Festival are asked to dress in keeping with the festive karakter of the occasion ». Niettemin zagen wij bij een minder belangrijke gelegenheid, maar dan toch wel een dure avonduitvoering een troepje jongelui in trekkerskleding binnenkomen. Een heel

mannelijke bevolking in Amerika — heet het daar — heeft het geklede pak afgeschafte met uitzondering van de gehuurde of geleende feestkledij bij huwelijken... Slechts een klein aantal van de goeode jongelui draagt een rok en dat slechts op bepaalde feesten. De oudere Amerikaan haalt uiterst zelden zijn officiële avondkleding, die waarschijnlijk nog uit 1926 dagtekent, uit de mottenzak. De smoking wordt steeds minder gedragen en het aantal gezinnen waarvan de mannelijke leden de gewoonte hebben zich voor het diner te verkleeden, is tot een minimum geslonken. De stijve boord is eveneens bijna volkomen van het toneel verdwenen. Zo ook het vest. Als een man onder de veertig er een draagt, noemt men hem konservatief op kledingsgebied⁽⁶⁾. Ook hoeden raken meer en meer in onbruik, vooral 's zomers⁽⁷⁾. De strohoed is haast een museumstuk, dat hoofdzakelijk gedragen wordt door oudere heren met vaste gewoonten, of door jongelieden die willen opvallen à la Maurice Chevalier.

In een pas verschenen overzicht van de « National Office Management Association » luidden de antwoorden van $\frac{3}{4}$ van de maatschappijen over de reglementen in hun kantoren, dat zij er geen bezwaar tegen hadden, dat de mannelijke employé's hun jas en vest uittrokken; 13% stond dit alles toe bij warm weder en meer dan 58% had in het geheel geen bezwaar tegen sporthemden.

Sportkleding vindt steeds meer ingang, van het tweed jasje met flanellen of khaki broek tot het wild-bedrukte hemd⁽⁸⁾ met effen pantalon, zoals die in Californië en Florida populair zijn. Werkkieren raken eveneens meer in zwang bij wijze van dagelijkse dracht. Jongemannen vermijden zoveel mogelijk het dragen van een das, behalve als een concessie aan groter formaliteit en het standaardtenu van de student die een dagje met zijn meisje uitgaat, is in de meeste gevallen een overhemd of een T-shirt met een lange pantalon, wollen sokken en ongepoetste schoenen. Wanneer hij zich aan de allerstrengste regels van het handboek der etiquette wenst te onderwerpen, toot hij zich liever met een effen wit of blauw overhemd (natuurlijk met open kraag) dan met een veelkleurig shirt en hij draagt smoezelige witte schoenen in plaats van afgedragen bruine. Maar onder geen voorwaarde trekt hij vóór het

verschil met de wereld van de oude folklore waar alles zo zijn vormelijkheid heeft!

(6) In de Hollandse opruimingen worden risten vesten aangeboden voor enkele gulden, de resten van tweedeliggekochte drieledige kostuums.

(7) Een geparodieerd spreekwoord luidt. « Met de hoed in de hand kom je door het ganse land. Maar met een pet op je test kom je er ook best ». De petten zijn de laatste tijd in allerlei modieuze uitvoeringen weer zeer in trek, vooral de « cap » zonder klep.

(8) Ook wel Picasso-hemd genoemd.

avondeten een gewoon pak met een das aan. In menige studentengemeenschap heeft het tweedelige pak tegenwoordig bijna de smoking uit vroeger dagen vervangen en is dit de normale dracht geworden voor feestelijke gelegenheden. Voor de rest van de tijd voelt men zich meer op zijn gemak in « khaki slacks » met een « T-shirt », een sporthemd, een trui of een « windjack », afhankelijk van het weer.

Bij de vrouwen is de voorliefde voor informele kleding lang niet zo sterk. Toch is het gemakkelijk waar te nemen met welk een geestdrift de zogenaamd almachtige couturiers en de adverteerders van tijd tot tijd een terugkeer naar grotere elegance dekreteren en hoe kort hun triomfen duren. De meeste jonge vrouwen en ook vele oudere lopen het hele jaar zonder hoed, dragen 's zomers geen kousen en geven de voorkeur aan schoenen met platte hakken en boerenzakdoeken om het hoofd.

Dit is dus — blijkens een ingewijde — de toestand op kledingsgebied in de U.S.A., en het is bij ons al bijna net zo gesteld. Leve de sportiviteit, het jeugdige élan, het losse en plezierige gemak — de individuele en nog meer de regionale verbiezondering en de ingewikkelde vormgeving lijken volstrekt uit den boze. Een Nederlandse koopman uit de provincie blijft geheel in de lijn, wanneer hij per advertentie zijn eerlijke kostuums meent te moeten aanprijzen. en men zal zich wellicht herinneren dat de dandyachtige « Edwardians », die kortstondig de aandacht op zich gevestigd hadden, in Londen thuis hoorden, niet in New York of Washington. Geestverwanten van deze fanatieke het-oud-nieuwmakers, die om aan kleedgeld te geraken soms tot rare dingen gekomen zijn, zal men eerder in Frankrijk en Italië kunnen aantreffen dan in de techniek en sport adorerende Verenigde Staten.

Ja, het zal wel een ontwijfelbare waarheid zijn, al deze moderne zakelijkheid ook op het gebied van de uitdossing. Niettemin is er — opmerkelijk genoeg — een zwakke tegenbeweging aan de gang, die zich onder meer uitleeft in een folkloristisch danstijdschrift als Rodney La Farge's « Rosin' the bow » met zijn naieve liefde voor uitheemse volksdrachten, hoe kunstiger en weelderiger des te belangwekkender⁽⁹⁾. Van enig belang lijkt het, dat het Openlucht-museum te Arnhem in 1953 tweemaal advies heeft verstrekt aan Nederlanders die vanwege een Amerikaanse studiebeurs verplicht waren bij officiële gelegenheden in Amerika een « nationaal »

(9) Er zijn vele groepen, die ondanks hun ijskast de demonstratie van Europese volksdans en volksklederdracht realistisch beoefenen. Zij verdienen van Europa uit, de welwillende steun der wetenschap, die ze nu links laten liggen.

kostuum te dragen. Ja, Amerikanen die een Volendammer kostuum meesjouwen naar Frisco of Chicago zijn mijns inziens niet maar als armzalige en lichtwekkende « kitch »-figuren te beschouwen, hoezeer wij ook de vrij talrijke aanvragen voor echt-Hollandse pakjes in onze officiële commissies en verenigingen totnogtoe jammer genoeg met een soevereine glimlach terzijde plegen te leggen. In vele gevallen demonstrenen deze « curiosity »-sjouwers tevens — zij het wellicht onbewust — een maar al te begrijpelijk heimwee naar de eigen kleur en warmte, naar de geduldige en haast rituele verzorgdheid van een kleine, met elkaar saamgegroeide gemeenschap welke hij — de alom benijde Amerikaan — zo pijnlijk missen kan in een razende wereld opgepropt vol met materiële en ideële fabrieksprodukten, die men slechts lijdzaam kan ondergaan. Waarbij dan het ironische feit zich voordoet dat zo'n « original Dutch costume » (een haastig en goedkoop in elkaar geflanst serievoortbrengsel) ook zelf weer afkomstig kan zijn — blijkens het telefoonboek dat ik raadpleegde — van een fabrikant in deze fel begeerde en tot vervelens toe gefotografeerde tekstielsoeveniers⁽¹⁰⁾. De Volendammer schoenfabriek Nivos (170 man personeel) maakt, behalve het gewone schoeisel, damesmuilen en damessloffes en herengespshoenen van plaatselijk allooij; de 28-jarige kledingstoffen-grossier Jan Schilder (Haven 29) heeft een goede en idealistische kijk en is er na de voor lokale geplogenheden zo ruïneuze Tweede Wereldoorlog al enigszins in geslaagd bij de hupse Volendammer vrouwtjes (geenszins nog bij de mannen) de eigen klederdracht indien dit nodig was opnieuw ingang te verschaffen. Een Westduits fabrikant laat zich nu in met de vervaardiging van degelijke, met perlon versterkte klederdrachtstoffen⁽¹¹⁾. Is er — aarzelend maar onafwendbaar — toch nog een differentiatie aan de gang, die de voortdurend meer nivellerende en automatizerende mensheid ook op kledingsgebied, weer iets van de voormalige veelheid en eigenheid wil teruggeven? De teruggave valt overigens veel sterker op dan de restauratie: van de Spakenburger U.L.O.-klas — afgebeeld in « Revue » van 19 november 1955 — draagt slechts één meisje (wier moeder op de knopenfabriek werkt) het Spakenburger kostuum.

Zo aan de buitenkant en op het eerste gezicht kun je de Europeanen nauwelijks meer van elkaar onderscheiden. Ze groeien in hun uiterlijke gedaante, op een verwarrende en tegelijk verbroe-

(10) Het telefoonboek vermeldt verder nog twee detaillanten.

(11) Krantenbericht van 14 september 1955. Ook de *Klorie en Roosje* voor 1956 gaf een bespotting van het Volendams te zien.

derende wijze naar elkaar toe. Er is veel verscheidenheid, maar de groepsbinding lijkt afwezig en ook de verscheidenheid is universeel. En toch : er bestaan ook op kledingsgebied verschillen die elke reiziger — en wie reist er niet tegenwoordig? — kunnen opvallen. En die verschillen — veelal nationale verschillen — doen zich ook voor in de grote stad, dat « laboratorium der mensheid ».

Dit ons onderwerp — is het volkskunde, sociologie of alleen maar journalistiek? — verdient een ampele behandeling èn door ingewijde zakenmensen èn door wetenschappelijke, de historie kenkende kostuumkundigen. Op grond van ons aller oppervlakkige waarneming vermeld ik slechts de populariteit van de donkerblauwe zeiljopper in Nederland; van de « blazer » in Engeland; van de « Lederhose » (« die Krachlederne »)⁽¹²⁾ aneks met eikenblad gemonteerde grijs-met-groene of zwart-grijs-rode of nu zelfs koordfluwelen « Trachtenjanker » en loden overjas plus met scheerkwast alias « Gamsbart » voorzien hoofddekseel in Duitsland-Oostenrijk. En begeef u op Maria Hemelvaart als Noord-Nederlander maar eens in het grootscheepse gewoel der Sinjorenstad, de zelfbewuste stad van G. A. Brederode's pronkmooie « Spaanse Brabander » (1617). De piekfijn geganteerde, te prijck en te praal rondgevoerde zonen en dochteren onzer toch zo volksaardige stamgenoten wijzen klaarblijkelijk naar een zuidelijke en Romaans aandoende saloncultuur, die de Bovenmoerdijkers in deze daverende dagen van khaki en ribfluweel enigszins uitheems of negentiende-eeuws aandoet. Het mag misschien tekenend geacht worden, dat de Fransman ons « wandelen » of « kuieren » (het laatste kan ook « praten » betekenen) met « se promener » (zich naar voren brengen) weergeeft, terwijl onze Oosterbuur het italianisme « spazieren » = zich-in-de-ruimte-bewegen » bezigt. Ieder weet en ziet het, dat de Engelsman en de Italiaan in de herenmode op grond van temperament, lichaamsbouw, historie en klimatologische omstandigheden een eigen stijl vertonen, evenals bijvoorbeeld Parijs en Wenen in de « haute couture » voor Hare Majesteit de Vrouw. Zo internationaal gelijkgeschakeld zijn wij dus ook weer niet, kunnen wij trouwens niet zijn.

De tegenbeweging bovenvermeld mag in de U.S.A. vooralsnog vrij zwak zijn, in sommige Europese landen daarentegen neemt zij een belangrijke plaats in. Men denke aan het bontgeschakeerde Zwitserland (wetenschappelijk en propagandistisch werk van

(12) Van-de-zomer meldde een Duitse krant het verbod van de « Lederhose »-dracht voor Amerikaanse militairen. In kindermaten ziet men ze nu ook wel in Nederlandse winkels.

Willy Heyerle en Louise Witzig)⁽¹³⁾, aan het voor eigen volkscultuur zo geestdriftige Skandinavië, aan het zijn « kilts » beminnende Schotland. en vooral aan het zwierig-plezierige Oostenrijk, dat met gepaste trots zijn klederdrachten op postzegels de wereld instuurt. De situatie in laatstgenoemd land, overstroomd van Nederlandse toeristen, willen wij aan de hand van een verslag van Dr. Maria Kundegraber van het Oostenrijkse Volkskundemuseum (Laudongasse 19, Wenen VIII) en op grond van eigen waarnemingen enigermate uit de doeken pogen te doen.

De klederdrachten-vernieuwing in geheel Oostenrijk is vooral na de eerste Wereldoorlog op dreef gekomen, aanvankelijk nog ternauwernood met een bewuste en duidelijke doelstelling. In ieder geval begonnen in het toenmalige « Deutschösterreich » op grote schaal « Dirndlkleider » te dragen. Deze boerinnejurkjes evenwel sloten niet altijd bij de oude, beproefde voorbeelden aan : zij herinneren veeleer aan barokke pastorales, waarbij men een tikkeltje dweperig het landelijke leven en de landelijke kleedaadje placht na te botsen. Dit doet aan de niet zo bijster onschuldige Madame de Pompadour denken, die met voorliefde de travestie-rollen van « paysanne ingénue » speelde — een creatie door Madame Favart in zwang gebracht⁽¹⁴⁾.

In Stiermarken echter heeft reeds in het eerste begin van de vorige eeuw de buitengewoon geliefde aartshertog Johan een belangwekkende renaissance van de inheemse kledij teweeggebracht, waarover straks nader. In Tirol had het Andreas-Hoferfeest van 1909 een bevruchtende invloed⁽¹⁵⁾. Omstreeks deze tijd werd vooral nog in het thans Italiaanse Zuid-Tirol klederdracht gedragen. Voor het bovenvermelde feest haalde men echter uit kasten en kisten het oude tuig te voorschijn en in hun streekeigen uitmonstering defileerden duizenden Tirolers voor de keizer. Hierdoor beleefde men weer zijn genoeg aan het oude gewaad en ook het zelfbewustzijn der boeren werd er door gesterkt. Aldus ontstond nieuw leven en bovendien de behoefte aan de kleding een eigentijdse vorm te geven. Daarna liet zich — sinds 1920 ongeveer — de invloed van het vreemdelingenverkeer gelden, toen zich de konfektie met de dracht ging bemoeien, in het bijzonder het modemagazijn Lanz in het zo mondaine en modieuze Salzburg. Sjokolade-

(13) Over het kolossale « Eidgenössische Trachtenfest » leze men Will Scheepers in *Neerlands Volksleven*, jrg. I (1951), blz. 6.

(14) Mr. De V., *In en om den Schouwburg*, Amsterdam, z.j., blz. 34.

(15) Andreas Hofer, de Tiroler vrijheidsheld in de Franse tijd, leeft ook voort in het volkslied geworden « Zu Mantua in Banden der treue Hofer war » (Julius Mosen).

en sigarettenfirma's gingen hun waren met snoezige klederdrachtenplaatjes voorzien.

Na 1930 ten slotte kreeg de regionale gedachte de overhand, vooral door de bevordering van de inheemse huisvlijt. Hiermee ging gepaard de voorlichting der kopers ten einde de aanzwellende stroom der « kitsch »-voortbrengsels althans enigszins in te perken. Omstreeks deze tijd verschijnen de eerste portefeuilles met vernieuwde klederdrachten. Het nationaalsocialisme — dat veelal vijandig stond tegenover de streektaal — heeft de zaak der regionale klederdrachten zelfs dermate aangemoedigd, dat deze daardoor min of meer in diskrediet raakten. Het « Heimatwerk » had na de oorlog over het algemeen in verband hiermee zekere moeilijkheden te overwinnen en volgens onze zegsvrouw zagen de Russen het niet graag, dat men met witte kousen liep. Maar dat duurde niet lang en vandaag-de-dag vertoont de klederdrachtenvernieuwing in het zich weer volop Oostenrijks voelende Oostenrijk nieuwe bloesems, terwijl ook de « Modedirndl » en de « Cafédirndl » onvergankelijk blijken te zijn. En terwijl ik dit schrijf zie ik weer voor mij de zacht-bevallige diensters in de « Konditorei Zauner » te Bad Ischl, wier hartelijke charme door een fijn genuanceerde « Dirndl » ongemeen wordt verhoogd.

Het sukses van de vernieuwing is zeer verscheiden. Een trotse en zich voelende boerenstand lijkt er makkelijker voor te winnen dan een berooide keuterboer, die steeds meer naar de stedeling kijkt ten einde deze na te volgen. Een uitnemend resultaat behaalt Dr. Franz Lipp te Linz, wiens handige manier-van-optreden de zaak zeer te stade komt.

Al met al valt er een uitgebreide bibliografie samen te stellen van klederdrachtenmappen, die de bewaring en de vernieuwing beogen. Dr. Maria Kundegraber verschafte het volgende overzicht:

1. **Salzburger Landes-Trachten**, Salzburg 1935.
2. **Neue Tiroler Trachten** door Josef Ringler, Innsbruck z.j.
3. **Neue Deutsche Bauertrachten** door Gertrud Pesendorfer, München 1938.
4. **Burgenländisches Trachtenbuch** door Hans Mayer, tweede druk. Eisenstadt 1939.
5. **Kärtner Trachten** door Hewig Bertold en Gertrud Pesendorfer, Klagenfurt — **Bilderreihe** 1943/44, **Einführung und Erläuterung** 1951, 5 mappen.
6. **Frauentrachten aus Niederösterreich** door Gertrud Hesz-Haberlandt, Wenen 1952.
7. Franz Lipp, **Oberösterreichische Trachten, erneuert und zusam-**

mengesteld, Linz, sinds 1951. Totnutoe zijn twee afleveringen verschenen.

8. Maria Strnad, Oesterreichische Trachtendirndl, Wenen 1950. Het is de uitgave van een « Modeverlag »!
9. Viktor Geramb, **Zeitsgemäße Steirertrachten**, Graz 1936.
10. Paula Maria Mally. Deze liet in de oorlog een map met 10 Stiermarkse vrouwendrachten uitkomen.
11. Melitta Maieritsch, **Steirische Frauentrachten**, tweede druk, Graz 1946.

Bovenstaand elftal geeft allereerst de praktische kant. Daarnaast bestaat de streng-wetenschappelijke literatuur, in de eerste plaats het doorwrochte **Steirische Trachtenbuch** van Konrad Mautner en Viktor Geramb, twee delen, Graz 1932-1939. In dit lijvige standaardwerk treffen onder meer de passages die duidelijk laten zien hoe vanuit de bovenlaag, in dit geval de energieke aartshertog Johan, sinds 1808 ongeveer krachtige prikkels naar het volk kunnen uitgaan, waardoor het zijn regionale verscheidenheid met blijde trots bewaart en zelfs verder ontwikkelt⁽¹⁶⁾. De aartshertog — een Jantje Precies — ging, in verband met de uniformering van zijn « Landwehr », uit van de beschrijvingen en gekleurde tekeningen, die hem door zijn « Wehrbezirkskommissare » volijverig werden toegestuurd. Daarmee wilde hij bereiken, dat de landweerders (of hoe men hen noemen mag) zich ook in hun wapenrok aan de regio verbonden voelden en dat men aan ieder bataljon dadelijk en duidelijk zien kon uit welke streek het afkomstig was. Uitgangspunt was voor hem in de eerste plaats — behalve de kledij van autochtone burgers en zelfbewuste ijzermijnwerkers — de karakteristieke, groen-afgestemde jagerskleding. En de aartshertog ging in zijn geestdrift zelfs zo ver, dat hij zijn neef Frans-Jozef — de latere keizer — op een grootse jachtpartij nodigde, op voorwaarde dat deze en zijn gevolg in de « Steireranzug » zouden verschijnen. Dit gebeurde, en het heeft de « Landestracht » uitermate in de hand gewerkt dat de latere keizer gedurende heel zijn lange bewindsperiode de « Steireranzug » in hoge ere gehouden heeft. Zoals zich van het Spaanse hof de Spaanse kraag en van het Franse de paruik verbreidde, zo zorgde Schönbrunn voor de tot op onze dagen voortdurende populariteit van de Stiermarkense jagerskleding. Zelfs in Salzburger magazijnen maakt de « Steireranzug » 10% van de verkoop aan herenkostuums uit, hetzij in de boers-barokke montering van Stiermarken, hetzij in de strakke vereenvoudiging

(16) *Steirisches Trachtenbuch*. blz. 539, blz. 562, blz. 564.

die sinds enige decennien als de «Salzburger Landestracht» bekend staat. Epauletten, mouwpatten, stolpplooiën en gebiesde pantalons van deze grijs-met-groene jagerskleding herinneren dermate aan het romantische uniform, dat niet alleen een enthousiaste liefhebber maar ook een geleerde als de bovengenoemde Viktor Geramb (die in zijn spraak op een haast onbegrijpelijke wijze de «Heimat» al evenzeer hoog houdt) in alle ernst heeft voorgesteld het nieuwe Oostenrijkse leger regio voor regio te uniformeren, aangezien Oostenrijk van het Burgenland tot Vorarlberg een rijke verscheidenheid aan graag gedragen «Landestrachten» vertoont. Een precedent vormt de aankleding van muziekkorpsen, die tegenwoordig veelal terdage rekening houdt met historische en volkskundige gegevens⁽¹⁷⁾. De regionale uniformering van het Oostenrijkse leger heeft echter niet plaats gevonden; o arme volkskunde!

Opmerking verdient, dat al deze verblijdende eigenheid maar zeer ten dele met vreemdelingenindustrie te maken heeft, al is het een onloochenbaar feit dat de duizend-en-een Oostenrijkse en Beierse «Gebirgstrachten-erhaltungs- und Erneuerungsvereine» in het seizoen uitstekende zaken maken, waarmee zij soms hun buitenlandse tournees ruimschoots financieren kunnen⁽¹⁸⁾. Zowel de «Steireranzug» als de zo charmante en echt-vrouwelijke «Dirndl» (niet in die mate der lokale volksdracht) worden spontaan gedragen — niet in het minst door de stedelijke burgerij, die op zo'n manier de «Lederhose» bijvoorbeeld voor de Tiroler boeren weer appetijtelijk en achtenswaardig heeft gemaakt. Een kenner van Tirol als Prof. Dr. Anton Dörrer konstateert: «Holz- und Zinnteller, Hausleinen und Lederhose sind vielfach von der Stadt her ins Bauerntum zurückgekehrt⁽¹⁹⁾. En in verband hiermee schiet ons de merkwaardige sirkelgang van de volksdans te binnen: in de meeste gevallen een eigenaardige vervorming van op het boerenland aangeslagen hof en burgerdansen is deze via de roman-

(17) *Keine Uniformen, sondern Trachten* in de *Murtaler Zeitung* van 30 juli 1955, naar aanleiding waarvan Geramb zijn *Ein Wort zum «Zauber der Montur»* schreef in *Heimatspflege. Mitteilungen des Vereins für Heimatschutz in Steiermark* van 18 september 1955.

(18) «Jung Salzburg» bijvoorbeeld — voor 90% getrouwd — heeft een seizoenverbintenis van tweemaal per week optreden op de Hohensalzburg in Salzburg tegen gepeperde prijzen. Een andere groep heeft twee tarieven, voor inheemsen en voor uitheemsen. Om het niet al te buitenlands te maken zet men tussen de selekte vreemdelingen animerende Salzburgers, die vrijgehouden worden. Gezien de kosten van goede volksdracht is het begrijpelijk, dat men als volksdansgroep wat terugverdienen wil. Maar het mag niet de spuigaten uitlopen en een handeltje worden! Voor Beieren attendeer ik op een speciaal kledingnummer van *Schönere Heimat*, dat zojuist is verschenen en dat aangevraagd kan worden bij het «Bayerische Landesamt für Denkmalpflege», München 22, Prinzregentenstrasse 3.

(19) *Oesterreichische Zeitschrift für Volkskunde, Kongressheft 1952*, blz. 95.

tizerende stad opnieuw tot het boerenland doorgedrongen, dat er na enige tijd weer zijn eigen stempel op zetten kan⁽²⁰⁾.

De stad en bovenal de leidinggevende persoonlijkheid kan het platteland tot bewustwording en stijlbesef brengen, wanneer dit ook al niet geschiedt vanuit het platteland zelf. Ere zij aartshertog Johan, die merkwaardigerwijze een pendant vindt sinds het midden der vorige eeuw in de boerencultus van het welgestelde hof te Bückeberg (« Fürstin Hermine ») dat door zijn belangstellende overneming de buitensporige uit-groei der met « das Militär » wed-ijverende vrouwenkleding in Schaumburg-Lippe c.a. ten sterkste heeft bevorderd⁽²¹⁾. Volkskultuur blijkt ook nu weer — naar de definitie van de Zwitserse volkskundige Hoffmann-Krayer — het produkt van « individuelle Triebkräfte » die ingang en verwerking vinden bij het volk.

Het wordt tijd, dat wij na deze alpine uitweiding in het grazige Nederland terugkeren. En dan stellen wij vast, dat ons aan klederdrachten nog tamelijk rijke land zowel in de studie als in de praktische uitbating voor Oostenrijk onderdoet. Zeker: Nederlandse en buitenlandse schilders hebben ze weergegeven met een schildersoog, tienduizenden toeristen verdringen zich in Zeeland en de Zuiderzeeplaatsen, onze volkskundemusea te Arnhem en Enkhui-zen en het door Cruys Voorbergh opgezette kostuummuseum te Den Haag (thans aan de Lange Vijverberg) bevatten ware tekstiel-schatten van lokale cultuur, maar het gedegen standaardwerk dat heel dit bont allerlei systematisch beschrijft in verband met het volksleven en de wisselende kultuurstijlen is nog niet voorhanden. Mijn waardering voor wat partikuliere onderzoekers-liefhebbers, kunstenaars, journalisten, geleerden — op dit terrein bijeengebracht en door-zien hebben is groot; maar juist door deze waardering wordt het verlangen naar een standaardwerk nog gevoed en ver-

---

(20) Vgl. *Oostvlaamsche Zanten*, jrg 29 (1954), blz. 75.

(21) Vgl. Martha Bringemeier, *Volkstracht in ihrem Endstadium* in de *Rheinisch-Westfälische Zeitschrift für Volkskunde*, jrg. II (1955), blz. 73-83. Ook de prehistorische biologie ontdekte dat bijvoorbeeld de edafosaurus uitgestorven is, omdat een nutteloze uitwas als het doornige gezwel langs de ruggegraat het dier niet meer levensvatbaar maakte. « Het is alsof de groeikracht in de ouderdom van een soort vaak niet langer onder controle staat ». (*Prehistorie...* uit het Engels vertaald door Dr. Jan Romein, Zeist 1936, blz. 48). In ons land kan men bijvoorbeeld wijzen op de onmatige Brabantse poffermuts, op de puntschouders van oostelijk Zeeuws-Vlaanderen en wellicht zelfs op de Volendammer « wijlbroeken » (even barok als de hele Volendammer mentaliteit) die het bestijgen van een zoldertrapje levensgevaarlijk maken.

sterkt⁽²²⁾. Het stemt dan ook tot verheuging, dat het eerste deel van een dergelijk werk — verzorgd door het Openluchtmuzeum te Arnhem — dank zij de steun van het Ministerie van Onderwijs in de loop van dit jaar tegemoet gezien mag worden. Wij hopen dat alle deskundigen in deze onderneming eendrachtig zullen samenwerken, tot meerdere glorie van ons boeiende volksleven.

De aandacht voor dit soort volkskultuur is in brede kring aanwezig, en deze belangstelling mag de onmisbare steun zijn voor de zorgvuldig napluizende wetenschap. Getuige het succes van de klederdrachten-shows (tot van rouwkleding toe)⁽²³⁾ van de duizendkunstenaar Cruys Voorbergh; getuige — op eenvoudiger niveau — de bloei van de zes jaar oude « Federatie van Folkloristische Groepen in Nederland », die het raadgevende middelpunt der Nederlandse danskoppels-in-volksklederdracht wil zijn. Momenteel bezit zij bijna 1400 leden in 30 groepen : vooral in Twente⁽²⁴⁾, de Gelderse Achterhoek, Friesland en Noordholland. Het voor een belangrijk deel kalvinistisch georiënteerde Zeeland (dat evenals de geestverwante klederdrachteilanden Marken⁽²⁵⁾ en Urk de dans op principiële gronden afwees) is slechts vertegenwoordigd met een ringrijdersvereniging. Om andere redenen ontbreken de provincies Limburg, Noordbrabant, Zuidholland, Utrecht, Drente en Groningen. Men mag van deze Federatie op dans en kledij een invloed ten goede verwachten, aangezien zij onjuistheid en smakeloosheid tracht te vermijden en tegen te gaan. Wij willen echter wel de wens uitspreken dat het zwaartepunt in de toekomst wat meer in

-
- (22) Van de recente, moeilijk te achterhalen literatuur noem ik : Dr. J. C. Daan, *Wieringer land en leven in de taal*, Alphen aan de Rijn, blz. 32-38; het lemma « Groninger klederdracht » van de dames Cleveling-Meijer en Vinhuizen in K. ter Laan's *Groninger Encyclopedie*, Groningen 1954; de Tesselse kap in *Het Tessels...* van Dr. S. Keyser, Leiden 1951, blz. 89-90; Nic. van Beelen's *De klederdrachten van Katwijk aan Zee* in *Katwijk's Volksleven*, Leiden 1951, blz. 6-17 en passim.
- (23) Vgl. *Waterlanders en Huilebalken* in *Neerlands Volksleven*, jrg. 4, blz. 18, Cruys Voorbergh is de hartveroverende schrijver van het joyeuze en uitermate deskundige *Erfenis van Eeuwen*, Amsterdam 1941.
- (24) Vgl. Adriaan Buter's *Boerendansrevel in Twente* in *Overijssel, jaarboek voor cultuur en historie*, jrg. 6 (1952), blz. 91-102. In dezelfde jaargang een bijdrage van Mevrouw A. Bakhuis-Brascamp over *De klederdracht in Salland*, blz. 39-51.
- (25) Marken, tovereiland van kleding-pracht, is in zijn stoere rechtzinnigheid het tegendeel van het palbij gelegen Rooms-Katholieke Volendam. « Marken ken nooit groot worden, meneer. 't Is allemaal eigen volkie; ze trouwen der in elkaar om. Bij ons mag dat niet, daar zorgt de pastoor wel voor. » (Volendamse visboer in Alkmaar). Er is nu op Marken een klompengroep onder leiding van Sijtje Boes, de eigenaresse van de zeer winstgevende « Marken Shop ». De volksdansleraar Wout Meijer — een Amsterdamer — heeft de groep geïnstrueerd. Men ziet dan ook in de uitmuntende kleurenfilm van Bert Haanstra, *En de zee was niet meer* (december 1955) een groep Marker kinderen... een Engelse reidans uitvoeren. Dit kan een loffelijke vernieuwing en uitbreiding der volkskultuur zijn, daar op Marken alleen de Zevensprong de Doleantie overleefd heeft. Zie over deze film Adriaan Buter's beschouwingen in *Neerlands Volksleven*, jrg. VI (1956), blz. 42.

de eigen regio, en wat minder in de buitenlandse uitzendingen komt te liggen, want reuzenfestivals in roezemoezige wereldsteden lijken geenszins het ideale klimaat voor de aan eigen streek gebonden volkskunst, die in eigen streek het beste tot haar recht komt. Misschien groeit er uit deze naieve activiteiten nog wel eens een zingend en spelend nationaal dansteater, dat ons volk en andere volken een virtuoos beeld vertoont van het Nederlandse geestesmerk. Iemand als Cruys Voorbergh bovengenoemd, die al zulke bijzondere verdiensten heeft met zijn volkslied-kabaret, zou wellicht ook in deze richting iets kunnen presteren. Volksklederdracht dansend gedragen door levende mensen is altijd nog treffender dan de deskundige artistieke opstelling van dood materiaal in onze museums.

De aanpassing van het min of meer traditionele kostuum aan een gewijzigd levensbeeld geschiedt ten onzent wellicht het overtuigendst in... het soepele en levenslustig en eensgezinde Volendam⁽²⁶⁾, waar de vrouwen graag en vanzelf meedoen aan de huidige verslankingstendentie. In het aan schone klederdrachten zo rijke Zeeland evenwel gaat het na de oorlog en de Ramp met de eigen kostumen zienderogen achteruit; wij hoorden er ook nog nauwelijks van een eigentijdse aanpassing⁽²⁷⁾.

Meer opzettelijk propageert men een « Nijfrysk kostum » in Friesland, en een Nieuwdrents in Drente. Om met het laatste gewest te beginnen : in « de Olde Landschap » is sedert april 1954 een nieuw streekgewaad voor dames in omloop gebracht, dat — zonder sieraden — f 60 moet kosten. Er zijn momenteel 19 kostuums in de hele provincie, plus de kostuums van een groep plattelandsvrouwen (18) in... de honderd jaar oude veenkolonie Nieuw-Dordrecht, terwijl er in Meppel nog twee kinderkleedjes bestaan⁽²⁸⁾.

Dat is alles in Drente. In Friesland — zelfbewust tot nationalistisch — staat het er op dit punt wat rooskleuriger voor, al mag de heraanpassing geenszins een succes genoemd worden. Mevrouw Kars, Vincent van Goghstraat 92 te Leeuwarden, is de ontwerpster van het kostuum. Er is eerst een kostuumkommissie geweest, die

(26) Men leze na wat er in het door Prof. Van Ginneken en zijn leerlingen geschreven *Waterlandse Dialecten* (Alphen aan de Rijn 1954) bijeengebracht werd over Volendam, dat in zijn kern volgens een niet controleerbaar verhaal van Baskische herkomst zou zijn.

(27) Vgl. J. de Bree, Bij het verdwijnen der Zeeuwse drachten, in *Neerlands Volksleven*, jrg. IV (1954), blz. 45.

(28) Mededeling van Mevrouw W. S. Hoeyers-Blom te Hogersmilde. Vgl. ook het maandblad *Drenthe* van april 1954. Het is ook hier weer een kostuum met short en tipdoek! Zie de beschrijving van het « Nij-Frysk » verderop in deze studie. *Blijkens Drenthe* van januari 1956, (blz. 14) zal men weer aandacht gaan wijden aan de doorwerking van het « Nieuwdrents ».

op verscheiden plaatsen « shows » ingericht heeft met dames in Nieuw-Friese kostuums. Er werd de nadruk op gelegd, dat de goede stoffen verwerkt moesten worden, dus bijvoorbeeld geen kunstzijde, maar indien mogelijk echte zijde en voor eenvoudige jurken katoen of linnen. Ook over de kleuren heeft men de mensen zoveel mogelijk wegwijs gemaakt. Er heeft eerst een sterke neiging bestaan om voor de « tipdoeken » en schorten alle kleuren te gebruiken; zo langzamerhand echter komt het in de praktijk uit op wit of crème en niet op veel andere tinten.

De opzet was dat de vrouwen zelf hun kostuums zouden verzorgen, dus indien mogelijk maken en dan de tipdoeken en schorten zelf versieren : Eigen werk maakt ons sterk en voorkomt nietige ledigheid. Het is al door heel wat vrouwen gedaan en heeft daarenboven mejuffrouw T. van Hulsen, Valeriusstraat 35 te Leeuwarden, heel veel schorten voor anderen bezorgd. Er zijn ook vrouwen die liever een oude tipdoek en schort van tule of kant op hun nieuwe japon gebruiken, al kan dat niet met alle oude spullen, omdat ze er in makelij en model er niet bij aansluiten.

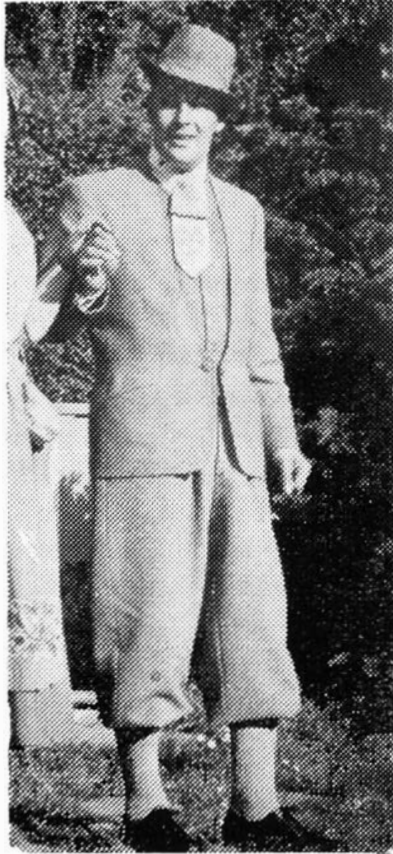
De ontwikkeling is nog aan de gang. Na een periode van veel geschrijf over deze kwestie (weekblad « Frysk en Frij », enzovoort) is het nu in een stadium gekomen dat er niet meer zo veel over gezegd wordt, maar dat het toch doorwerkt. Al zullen er op den duur misschien nog wel wat groepen komen en enkele individuen die zich zo'n Nieuw-Fries kostuum aanschaffen : het zal hier stadig gaan, vooral ook omdat eerst de goede vorm gevonden moet worden en die schijnt nog altijd niet geheel uitgekristalliseerd.

Vooraf de hoofdtooi is uiteraard een netelig probleem. Bij het oude kostuum was deze het belangrijkste van de hele dracht. Maar de vrouwen van vandaag willen niet meer een oorijzer opzetten en de meeste ook geen kanten floddermuts zonder kap. Er wordt nu vaak bij de nieuwe dracht een kapertje gedragen dat dan ook geborduurd is op dezelfde wijze als de schort en de tipdoek. Maar dat dit helemaal voldoet kan men niet zeggen; daarom ook hebben velen bij hun kostuum geen kapje, wat in de grond van de zaak toch wel een gebrek is.

Op de grote Rotterdamse tentoonstelling E 55 heeft men mejuffrouw H. Koopmans uit Amersfoort bereid gevonden tipdoeken en schorten te weven. Zou zij in de komende maanden goede stoffen voor hele kostuums willen weven, dan zou dit « een stuk boter in de brij » kunnen zijn. In het Duitse Oost-Friesland heeft men het ook in deze richting gezocht, namelijk het voorschrijven van model

en stof. Men kan daarmee voorkomen dat er verkeerd gekozen wordt.

Er is ook gepoogd verschillende zilversmeden zo ver te krijgen dat zij knopen en ander zilveren gerei bij het kostuum maken. Het gaat voetje voor voetje, maar ook daarin lijkt nog wel het een en ander te bereiken. Opgemerkt mag worden, dat Schanhoven nog altijd, enig goud- en zilverwerk voor de klederdrachten-gebieden vervaardigt!

De kleinkunstenaar Tetman de Vries in het Nieuw-Fries.

(Cliché « Frysk en Frij », Leeuwarden).

Het mannenpak is begrijpelijkerwijs een hele toer. De Friese kabaretartiesten Tetman en Jarich de Vries dragen het — naar een ontwerp van mevrouw Kars — in een paar van hun revues. Er is heel wat vaak gekscherende kritiek op deze kreaties, mede omdat velen er niet voldoende « Friese » elementen in vinden en het wel eens de kruising tussen een Engelse lord en een Tiroler genoemd is. « De Friezen wolle harsels bliuwe, maar skyitskoarje der slim tsjinvan sa'n aepakje to dragen » (Hein Cats).

Het wordt van de beste Engelse stoffen vervaardigd en bestaat uit een soort van plusfour, een geborduurd vest, een wit overhemd met daarop een eveneens geborduurde strik. De motieven der versiering zoeken de mensen zelf, vaak in verband met hun beroep.

De pas opgerichte volksdansgroep te Bergum (die ook nieuwe volksdansen als « De Tsjerno » = De Karn durft te brengen) bezit nu zo'n kostuum en het ziet er allemaal keurig uit. Het bezwaar is dat zo'n pak in de papieren loopt en dus voor een grote categorie niet bereikbaar is.

Gaat nu maar eens na. Voor kostuums als die van de De Vriezen bovengenoemd moet men een bedrag van f 235 tot f 265 neerleggen, en de kleermaker wil het er nu zelfs niet meer voor doen. De pakken van de Bergumer groep werden in maatkonfektie gemaakt en kwamen op zo'n f 135 tot f 165 het stuk⁽²⁹⁾.

Het vrouwenkostuum is ook niet goedkoop. Alles bij elkaar — stof, in elkaar zetten, voorborduren, omslagdoek, sieraden, schoenen — moet men op een f 250 tot f 300 rekenen. (In dit verband mag vermeld worden dat ook de duurte der kleederdrachten de ondergang ervan in de hand werkt.)

Het patroon van het vrouwenkostuum is geïnspireerd op de achttiende eeuw in Friesland, toen de jakjes veel korter waren dan in de vorige eeuw, en nog niet een aangeknijpte schoot hadden. Men raadplege maar eens het knippatroon, uitgegeven door het komitee « Het Nieuwe Friese Costuum » en in de handel gebracht door het **Friesch Landbouwblad**.

Er zijn hooguit 25 manspersonen die het kostuum dragen. Dameskostuums bestaan er veel meer, maar er zijn er bij die beslist niet door de beugel kunnen.

Tot zover onze Friese zegsvrouw, mevrouw G. Faber-Hornstra, die als direktrice van de « Fryske Kultuerried » (« Kunstsintrum Prinsetùn », Leeuwarden) deze dingen van nabij gadeslaat en daarenboven een moderne kijk bezit wars van opgeschroefde romantiek. De tijd zal het leren, wat er van de regionale herleving in een fase van economische opbloei en agrarische bewustwording terecht zal komen, ook op het zo gevoelige terrein van de regionale (feest)

(29) Adres van de vervaardiger : firma W. Houwen, Wirdumerdijk 11 te Leeuwarden. Er is nu ook een volksdansgroep in « Trynwâlden » ten zuiden van Dokkum met een Nieuw-Fries volksdanskostuum. Het is fleurig, goed verzorgd, maar zeer eenvoudig. De mannen dragen gewone donkere broeken en allemaal witte hemden met een geborduurd strik. De vrouwen een kleurige rok, zwart jakje en witte tipdoek — geen schort en geen kapje. De tipdoek is met « uithaalwerk » (ajour) versierd. Ook de Oostenrijkse volksdrachten paren duurte aan duurzaamheid.

kleding. Het heeft er veel van, dat de meer regionale instelling ondanks de bekoorlijke en steeds afwisselende «spelevaart der mode» ook in ons veelverscheiden vaderland een goede kans krijgt, maar dan dient het in deze geest vervaardigde hoedanigheden te bezitten die het doen bij mensen van onze tijd. En dan toch wel niet als daags kostuum, maar als gelegenheidskostuum van een zich verbonden wetende gemeenschap. Men denke aan de opvallende carrière van de Brabantse blauwe kiel, met toebehoren, die het leutig symbool is van de denderende karnavalgemeenschap.

Ook het voorgaan van gezaghebbende ambtsdragers en kunstenaars kan in-deze invloed oefenen. Liet de ernstige Truman zich bij wijze van verpozing in een kakelbont Truman-hemd fotograferen en demonstreert Anthony Eden met de televisiesterren de «leggy-look» van lente 1956, de onstuimige lord Byron pozeerde vol genot in het Albaneze kostuum. De zwerflustige Pierre Loti was een Turk in Turkije, en op het paradijzige Tahiti hulde hij zich in de «pareo-national». Zo vertoonde een veelzijdig kunstenaar te onzent zich bij voorkeur met pinksteren — dat uitgelezen hoogtij op Marken⁽³⁰⁾ — in de markante kledij van het dan «bas-lopende» eiland⁽³¹⁾. Aldus maken aparte en nogal autonome enkelingen een begin met de volksklederdrachten-kultus, die de nationale dansteaters van Belgrado en Boedapest tot en met het krachtdadige Baskenland een laaiend sukses bezorgd heeft in de Europese hoofdsteden, en die de behoefte aan een op eigen milieu afgestemde vormgeving zou kunnen aanwakkeren. Wie weet welk een toekomst er aan het zo oubollige Volendammer kostuum — thans al de livrei van sommige straatzangers, visboeren en harmonikavirtuozen — beschoren kan zijn!

Wassenaar (Nederland)

Dr. Tjaard W. R. de HAAN

---

(30) Dan vertoont zich het hele eiland in de soms overoude, Oosters-kleurige erfstukken, die een lust voor de ziel zijn.

(31) Vgl. Dr. Anny Kronenburg, *Rond de vaderlandsche Klederdrachten*, Heiloo 1950, blz. 38. Een prettig boek, dat mode en folklore op een vlotte wijze weet te verbinden.

Het Vlaamse Volksleven in 1955

(Vervolg)(1)

II. — LEVENSLOOP.

A. Geboorte.

1. LEMBEKE, 18.9.55: Zevende zoon in het gezin Van Veerdegem-Leemput. De Koning aanvaardde het peterschap. Hij was bij het doopsel vertegenwoordigd door burgemeester Graaf d'Alcantera.

2. MEEUWEN, 23.11.55: Zevende zoon bij de familie Grieten-Vandewol. De Koning aanvaardde het peterschap.

B. Huwelijk.

1. ONKERZELE, 2.6.55: « Gestoorde Bruiloft ». — « Toen F. H. in de Meersstraat knalbussen afschoot, ter gelegenheid van een bruiloft, werd de man in het aangezicht getroffen door het deksel van een bus en zodanig gekwetst, dat geneeskundige tussenkomst noodzakelijk bleek ». (Gazet v. Antwerpen).

2. DENDERHOUTEM, 26.5.55: huwelijk van F. H. en B. D. W. — De bruidegom trouwde in mijnwerkerskleding en zowel de echtgenote als de getuigen droegen mijnwerkersklompen aan de voeten.

3. EVERBERG, 2.6.55: blijde intrede van Prins Jan de Merode, die einde 1954 in het huwelijk was getreden met een Normandische markiezin. Folkloristische stoet en praalwagens.

4. OOSTKERKE, 19.11.55: huwelijksfeesten van Barones Marie-Claire van der Elst en Ir. J. J. Matthieu de Wynendaele. De straten waren versierd met kleine sparrebomen, overal wapperden vlaggen en zelfs een kudde grazende schapen waren met de Belgische driekleur versierd. Praalboog, ruitersstoet, dertig bruidmeisjes. Twee vertegenwoordigers van elk gezin uit Oostkerke mochten aanzitten aan het feestmaal. Er waren circa 700 genodigden.

5. HAMME-ZOGGE, 20.11.55: « A. T. zou, zoals gebruikelijk, voor vreugdesalvo's zorgen bij een huwelijksplechtigheid. Hij werd evenwel door één van de ontploffende bussen op slag gedood ». (Gazet van Antwerpen).

C. Moederschap.

1. LANGEMARK, 3.7.55: Langemark huldigt zijne moeders. Vlaggewijding. Stoet met wagens.

D. Gouden bruiloften en -Priesterfeesten.

(Enige voorbeeldsverwijzingen).

1. WESTENDE, 5.1.55: gouden bruiloft echtelingen Corteel-Debergh. Leopold Corteel, afkomstig van Oostduinkerke, stamt uit een familie van IJslandvaarders en maakte zelf tien reizen mee.

(1) Zie Oostvl. Zanten, 31 jg., n° 3 (Mei-Juni 1956), blz. 83-101.

2. ST-AMANDSBERG, 11.2.55 : Platinabuifloft (70 jaar gehuwd) van de echtelingen Livinus Ott-Emilie De Waele in familiekring herdacht. De publieke viering geschiedde slechts op zondag 8 April 1956. Vrouw De Waele is echter op 19 April daarna overleden. Nog vóór het einde der maand volgde de echtgenoot haar op.

3. OVERPELT, 3.5.55 : twee echtparen in het goud. Versiering van huizen en straten, folkl. stoet, dankmis. Geschenk namens de gemeente : de traditionele zetels. Avondserenade.

4. REPPPEL, 3.5.55 : gouden bruifloft. Naast twee zetels vanwege het gemeentebestuur, ontvingen de oudjes vanwege de geburen een koffieservies en bloemen.

5. HASSELT, 19.5.55 : gouden bruifloft met folkl. stoet. De burgemeester overhandigde de echtelingen « de gebruikelijke medalje van de Koning ».

6. EEKLO, 4.7.55 : Diamanten bruifloft. Dankmis, ontvangst op 't Stadhuis. Overhandiging van een huwelijksboekje in 't goud beschreven evenals een mooie schaal in Delfts porselein.

7. GENT, 16.7.55 : Een diamanten en vijf gouden bruidsparen met hun familieleden op het stadhuis ontvangen. Het geschenk : een koffiestel, de gebruikelijke omslag en hun foto. Tekenen van het speciaal gulden boek. Eén echtpaar werd ten huize bezocht.

8. ZOMERGEM, 2.8.55 : een diamanten en twee gouden kloosterjublea bij de Zusters van St. Vincentius.

9. SINAAI-WAAS, 14.8.55 : gouden priesterjubileum van E. P. Geysen. Dankmis in openlucht. Geschenk van drie zetels voor de nieuwe St.-Antoniuskerk op Duizend Appels. Stoet met wagens en groepen.

10. ZOMERGEM, 14.8.55 : Diamanten bruifloft echtpaar Van de Velde-Ghyselinck. Feestprogramma door buurtcomité van de wijk Stortevijver ingericht. Jubelmis. Ontvangst Gemeentehuis. Feestelijke overhandiging van geschenk der gebuurte. 's Avonds : Groot teerlingspel voor iedereen. 500 F prijzen gratis. De familie telt drie viergeslachten.

11. MENEN, 21.8.55 : Diamanten bruifloft echtelingen Tanghe-Verkindere. Stoet met volksharmonie der Barakken naar St. Vedastuskerk en Stadhuis.

12. MARIAKERKE (O.-Vl.), 23.8.55 : twee diamanten en een gouden kloosterjubileum in het klooster van O.L.Vr. Visitatie.

13. BEVERE (Oudenaarde), 27.8.55 : Gouden huwelijksjubileum Prosper Van de Berghe en Pharaïlde Uyttersprot. Bevlagging Deinzestraat. Stoetsgewijs naar kerk en gemeentehuis. Geschenk : twee clubzetels. Erewijn. Ook geschenk van het « oppergebuurte ».

14. KORTRIJK, 3.9.55 : Briljanten bruifloft (65 jaar huwelijksleven) der echtelingen Jozef Sadet-Maria Adins. Dankmis. Ontvangst Stadhuis.

15. BOEKHOUT, 4.9.55 : Gouden priesterjubileum van E. H. Pastoor Roegiers. Een kalvarieberg, geschenk van gemeente en pastoor, wordt ingehuldigd.

16. BRUGGE, 10.9.55 : Briljanten bruifloft van echtgenoten Theo Cattoor-Helène Cordez.

17. GENT, 11.9.55 : Diamanten priesterjubileum van Z. E. H. van Braband, pastoor van St. Antonius (Heirnis).

18. DENDERLEEUEW, 13.9.55 : Gouden bruiloft, de echtelingen ontvingen als traditioneel geschenk elk een zetel.

19. WACHTEBEKE-OVERSLAG, 13.9.55 : Gouden huwelijksjubileum Noë-Depaepe in de Sint-Elooiopolder. Met muziekmaatschappij Concordia Overslag, ruiters en zeven praalwagens in stoet naar kerk en gemeentehuis. Erewijn, tekenen guldenboek, geschenk der gemeente : mooie bloemenvaas.

20. SIJSELE, 9.10.55 : Diamanten bruiloft, echtelingen Edm. Vannevel en Maria Van Hulle. Dankmis. Vreugdemarsen door de muziekmaatschappij « De Muziekgezellen ». Ontvangst gemeentehuis. Bloemen, erewijn, enz.

21. IEPER, 22.10.55 : Diamanten huwelijksjubileum Theofiel Dauchy-Julia Claeys. De Ligywijk in grote feesttooi.

22. GENT, 29.10.55 : Een diamanten, twee gouden bruiloften op het stadhuis ontvangen. Gebruikelijke ceremoniën.

23. ZWARTEBERG, 6.11.55 : Gouden bruiloft van een Poolse echtpaar, dat sedert 1924 in ons land verblijft. « Aan de kerkdeur werd namens de Poolse kolonie een toespraak gehouden en waren de jubilarissen, met een gouden ster op de borst en beiden een gouden wandelstok in de hand, omringd door een groep mijnwerkers in werkkledij en Poolse jongelui in hun nationale klederdracht ».

24. MERELBEKE, 14.11.55 : Briljanten bruiloft, echtelingen Prosper Van de Berghe en Ealte Marie.

25. ASSE, 20.11.55 : luisterrijke viering van de gouden bruiloft van het echtpaar Sterckx-Wauters. De man was 40 jaar brievenbesteller, zodat de jubileumstoet in het teken stond van de postzegel, de posthoorn, de diligentie, de postzak, de brief, de postkaart, enz. Men strooide postzegels uit. Vijf reuzenpostzegels van de vijf Belgische Koningen stapten zo maar door de straten, evenals symbolische afbeeldingen van het « doopprentje », verlovingskaart, huwelijksaankondiging, oproepingsbevel, postmandaat, faktuur en andere plezierige groepen.

26. ROTSELAAR, 20.11.55 : briljanten bruiloft (65 jaar huwelijksleven) van de echtelingen Van Emelen-Vrijdags. « Alle verenigingen trokken in de stoet op, in oude klederdrachten, en stelden hoogtepunten uit het huwelijksleven van de jubilarissen voor ».

27. HAMME, 26.11.55 : Gouden bruiloft Petrus Waterschoot-Emma De Wilde. In open galakoets naar kerk en gemeentehuis. Erewijn.

28. ERTVELDE, 27.11.55 : Diamanten kloosterjubileum der moeder-overste van het hospice.

29. IZEGEM, 6.11.55 : Briljanten bruiloft van het echtpaar Legy Aloïs-Naert Romanie. Wijk Het Zevekote.

30. LOTENHULLE, 1.12.55 : Gouden bruiloft : « naar oud gebruik werd een bezoek gebracht in de wijk ».

31. GENK, 4.12.55 : Breugelstoet, biervat en worsten inbegrepen, ter gelegenheid van een gouden bruiloft.

32. LAUWE, 11.12.55 : Gouden bruiloft, echtpaar Camiel Staelens en Clementine Deprez.

E. Levensavond, dood en begrafenis.

1. GITS BIJ LICHTERVELDE, 20.3.55 : Viering van de eeuweling Mevr. Leonie Schietaert-Demeulenaere, beter gekend als Meetje Lagae. Dorp versierd met praalbogen en vlaggen. Ten huize afgehaald door Burgemeester en Schepenen, begeleid van ruiters naar kerk voor dankmis, dan ontvangst op gemeentehuis. Geschenken en bloemen. 's Namiddags historische stoet met drie muziekmaatschappijen en 27 praalwagens. Stoet besloten met de auto waarin de honderdjarige was gezeten.

2. ALKEN, 20.3.55 : Viering van de honderdste verjaardag van Mevr. de wed. Kleyskens-Beckers. Ze overleed reeds op 1 Dec. 1955.

3. WOMMELGEM, 30.4 en 1.5.55 : Viering van eeuweling de weduwe Mortelmans-Wouters, beter gekend als Roos Wouters. Zaterdag-avond kanongebulder en klokkengelui. Serenade aan het oudje in haar woning, in de Mortelmansstraat (naar haar gesneuvelde kleinzoon genaamd), feestverlichting. 's Zondags, afhaling ten huize door overheid en fanfare in groot ornaat. Dankmis. Speciaal geschenk van de Kardinaal. 's Namiddags stoet : beelden uit haar leven. Eeuweling sluit de stoet. Daarna op gemeentehuis ontvangen. Geschenken van de koning (zilveren eetstel) en van de gemeente. Feesteling schreef thans voor het eerst haar naam, nl. in het guldenboek.

4. ST.-MARIA HOREBEKE, 1.5.55 : Viering van de honderdjarige Mej. Dorothea Mathys, algemeen bekend als Teetje Mathys. Haar verjaardag, de donderdag te voren, aangekondigd door 100 kanonschoten. Afhaling ten huize met ruitersgeleide. Dankmis, Te Deum, ontvangst op gemeentehuis, overhandiging van het geschenk : een zetel. Tekenen guldenboek. 's Namiddags vóór haar woning, folkloristische vertoningen, waarbij de klederdracht-geschiedenis van 100 jaar geleden uitgebeeld, en dansen uitgevoerd werden. 's Avonds vuurwerk.

5. BRUSSEL, 4.5.55 : Viering van de eeuweling Mevr. Maria Litsermeyer, wed. Duprez, beter gekend als « Mieke Duprez uit de Capucijnenstraat ». Dankmis in de kerk der Capucienen. Daarna ontvangst op het stadhuis in de Trouwzaal. Nederl. toespraak door de Schepene Mej. Van den Heuvel, die haar het geschenk van Koning en Stadsbestuur overhandigde. 's Namiddags viering op het « Vossenplein ». Mieke Duprez was de kantwerkster die het doopkleed, achtereenvolgens bij de doopplechtigheden van Koning Albert, Koning Leopold en Koning Boudewijn gebruikte, vervaardigde.

6. DESSELGEM, 8.5.55 : Viering van de honderdjarige Bruno Debaere. Bevlagging der meeste huizen. Onder klokgelui de fees-

teling per auto afgehaald op de wijk Spriete, waar hij woont, door burgelijke overheid, de muziekmaatschappij en het feestcomité. Plechtige dankmis gevolgd door Te Deum. Ontvangst op gemeentehuis, overhandiging geschenk. Na ontvangst groepsfoto. In de namiddag opnieuw klokkengelui aankondiging stoet. Bizonderste feiten uit leven van de jubilaris uitgebeeld. o.m. wagen met den doop, « Bruno stapt het bootje in op 64 jaar », « Hij leefde onder vijf Koningen ». Daarna de plaatselijke bonden: muziekmaatschappij, veloclub, voetbalclub, schuttersmaatschappij, duivenmaatschappij, vinkenbond. Slot: in open wagen de feesteling, gevolgd door plaatselijke overheid en familie. 's Avonds vuurwerk.

7. WAREGEM, 25.5.55: Emeranske Baert wordt 107 jaar. Dankmis en ontvangst met erewijn op 't stadhuis van 't oudste vrouwtje van het land. Ze overleed nog vóór het einde van het jaar op 27 December.

8. DUDZELE, 26.6.55: Mietje Van Neste wordt 101 jaar. Sere-nade door de muziekmaatschappij « De Poldergalm ». Gelukwensen ten huize door de gemeentelijke overheid en door het « Sport- en feestcomité » dat het jaar tevoren de feestelijkheden organiseerde.

9. BOEKHOUTE, 19.7.55: viering van een eeuweling, Mevr. Em. De Visscher. Feestkanonnen, fanfareoptocht, bloemenhulde vanwege het gemeentebestuur. Ook namens de Koning was er een brief met gelukwensen en een geschenk, nl. een mooie zilveren cou-vert, terwijl het gemeentebestuur haar een Delftse vaas tot aan-denken gaf. Feeststoet met 36 groepen: romantiek, folklore, ge-bruiken en toestanden uit vroeger eeuwen, o.a.: « Bison en Lange Lienne », de legendarische spoken der gemeente. Er was een menigte, « die nog nooit te zien was te Boekhoute ».

10. ELSENE, 18.8.55: honderdjarige Mevr. Vellut-Jouret. Be-zoek ten huize van twee schepenen. Bloemengeschenk.

11. MOESKROEN, 28.8.55: François Delplancke, verleden jaar groots en plechtig gevierd, wordt 101 jaar. Plaatselijk feestcomité gaat hem gelukwensen.

12. MIDDELKERKE, 10.9.55: Metje Dierendonck, Middelkerke's eeuweling gevierd. Dorp bevlagd en gesierd met festoenen van groen en bloemen. Triomfboog vóór het huis der honderdjarige. Na de dankmis gaat ze te voet naar gemeentehuis tussen dubbele haag gevormd door schooljeugd, wuivend met vlaggetjes. Aanbie-ding geschenk der gemeente: tafel- en koffieservies. 's Namiddags serenade aan het oudje door de harmonie van Leffinge. 's Avonds volksbal op het dorpsplein.

13. GENT, 30.10.55: Meetje Merckaert viert haar honderd en twee jaar. In het gesticht waar ze verblijft, komt een afvaardiging van het gemeentebestuur haar gelukwensen en overhandigt haar in een blauwkleurig schrijn het geschenk namens de Koning. Ze overleed nog in het zelfde jaar op 14 November 1955.

14. DE PINTE, 6.11.55: Plechtige viering van de eeuweling Mev. Octavie De Plancke. Ontvangst op het gemeentehuis. Aan-bieden van een zetel. 's Avonds vuurwerk.

15. NINOVE, 6.11.55: de honderdjarige Maria Verhelst, beter gekend als Wiezeken Herregodts, wordt 101 jaar. Gevierd door de Nederwijk. Stoet uitgeregend. Serenades door twee muziekmaatschappijen. Volksspelen.

16. HEPPENEERT (Maaseik), 13.11.55: Honderdjarige Moederke Gielen gevierd. Dankmis. Bezoek ten huize door de overheden. Burgemeester van Maaseik overhandigt geschenk van de Koning. Feestcomité op zijn beurt een beeld van O.L.Vrouw van Rust (Heppeneert) en een rozenkrans. De Heer Goeverneur van Limburg brengt haar bezoek en houdt een humoristische rede over de oude veten tussen Maaseik, Elen en Heppeneert. Folkloristische stoet van Maaseik naar Heppeneert (Moederke Gielen overleed reeds in februari 1956).

17. BREDENE-DUIN, 27.11.55: Viering van de honderdjarige Paulientje Devynck, beter gekend als Meetje Versluys. Met vlaggen en bloemen gepinte straten. Opschriften. Stoet van overheden en volksmaatschappijen naar het huisje der eeuweling. In het tuintje vóór het raam van haar kamer, hoogmis in openlucht. Het gulden kruis van St. Donatiaan wordt haar door deken van Oostende overhandigd. Felicitaties door Burgemeester, bloemen en ... een gekend schilder zal haar portret maken voor 't gemeentehuis. Geschenken bloemen, familiebanket en volksfeesten.

18. LOKEREN, 4.12.55: Viering van « Ranske Saeys », de eeuweling uit de Vermeulensteeg. Praalboog aldaar door de stad aangebracht. Heel de buurt versierd. Kanongebulder. Afhaling en verwelcoming ten huize. Aubade door Kath. Sted. Harmonie. Bij verlaten van haar woning: aanbieden van een zetel, geschenk der geburen. In stoet naar de kerk, daarna stapt ze te voet naar stadhuis. Geschenken vanwege de Koning, de Stedel. Feestcommissie (een mooie schilderij), en van het stadsbestuur (de klassieke omslag). Erewijn en ondertekening guldenboek. Terug met Harmonie St. Cecilia, onderweg ontbreken noch de bloemstukken noch de opschriften met welvaartwensen. Bij aankomst: officiële ontvangst door het wijkcomité: toespraken, gedichten, bloemen, geschenken.

III. — VOLKSDEVOTIE.

A. Bedevaarten.

1. OPLINTER, 9.1.55: H. Genoveva. De paarden doen na de Hoogmis driemaal de omloop van de processieweg, lopen driemaal rond de kerk, maar de boeren houden telkenmale stil aan de St-Genovevakapel om hun dieren te laten drinken uit de vierkante put. De bedevaarders nemen wat van dit bronwater mee « om het te bewaren en te gepasten tijde te gebruiken ».

2. HAKENDOVER, 16.1.55: Het « Dertienmaal ». Nachtbedevaart ter herdenking van de « dertiende werkman » (Christus), die volgens de legende meehielp bij de opbouw van de kerk. De

weg van de kerk van Hakendover naar de kapel van O.L.Vrouw ten Steen wordt dertienmaal afgelegd, hetzij 13×3 km. Vergt wegens de soms onbegaanbare wegen en het slechte weder soms bovenmenselijke inspanningen. Veel vreemde bedevaarders. Een pelgrim, die dertienmaal zonder onderbreking de tocht meemaakt, krijgt een medalje. Eén persoon heeft reeds 39 jaar de bedevaart volbracht en werd met een gouden medalje vereremerkt.

3. NEERPELT, 17.1.55: bedevaart naar de kapel van St-Antonius-Abt. Wordt aangeroepen tegen veeziekte. Na de Hoogmis, verkoop van geofferde varkenskoppen en pluimvee, bij opbod. Opbrengst komt ten goede aan de kapel.

4. BOOIENHOVEN, 1 en 8.2.55: begankenis H. Brigida, aangeroepen tegen veeziekte. Gedurende het oktaaf wordt de relikwie alle dagen ter verering aangeboden.

5. KLEINE SPOUWEN, 6.2.55: feest v. d. H. Amandus. In de parochiekerk wordt de H. Amandus door honderden pelgrims aangeroepen tegen kanker, jicht, lamheid en gewrichtsziekten. Zegening van de Pelgrims.

6. BRUSSEL, 13.3.55: Kapellekerk, de bedevaart van de automobilisten naar St. Christoffel. Zegening van de auto's.

7. VEURNE, Vastentijd: op elke vrijdagavond van de Vasten gaat er te 20 u. door de straten een groep mensen, die de kruisweg bidden. Deze heeft echter 18 staties, die aan verschillende huizen hangen. Deze huizen zijn zodanig uitgekozen, dat de afstand telkens dezelfde is als deze van Christus' lijdensweg te Jeruzalem. Op Witte Donderdag heeft de kruisweg plaats te middernacht. De oorsprong van dit gebruik klimt op tot omstreeks 1626. Sedertdien zijn de gebeden, die voorgelezen worden, dezelfde gebleven.

8. LEUVEN: 19.3.55: bedevaart in de St-Jozefkapel, gedurende gans de maand maart.

9. TESTELT, 19.3.55: St-Jozefsviering in de kapel in de Bergstraat. In de namiddag godsdienstige omgang met het Allerheiligste. De Broederschap van St. Jozef werd opgericht op 23.11. 1810.

10. BORGLOON, 21.3.55: bedevaart per radiotrein naar het heiligdom van St-Jozef te Leuven.

11. BRUGGE, 8.4.55: bid-omgang. De gelovigen volgen de weg van de H.-Bloedprocessie.

12. LOMBARDSIJDE, 9.4.55: Vissersbedevaart naar O.L.V. « Ster der Zee ».

13. DIEGEM, 11.4.55: Bedevaart naar St. Cornelius in de Ste Katharinakerk. « Men stapt negenmaal om de kerk. Het schrijn van de heilige wordt druk vereerd ». — « In wezen folkloristisch was de verkoop bij opbod van offerdieren, die in de vroege ochtenduren plaatsgreep en heel wat « kopers » tegen elkaar in het harnas joeg. Het waren pluimdieren en kleinvee, die door bedevaarders in een versierde korf naar de kerk waren gebracht om na de Mis door leden van de kerkfabriek aan de man te worden gebracht ». Terzelfdertijd: opening van de kermis.

14. ANTWERPEN, 1.5.55 : voettocht naar Scherpenheuvel (57 km).
15. BREE, 1.5.55 : bedevaart naar het heiligdom van O.L.Vrouw, Troosteres der Bedrukten, te Opitter.
16. HEPPENEERT, 1.5.55 : arbeidersbedevaart en toewijding aan O.L.Vrouw. Zegening van de zieken.
17. KORTENBOS, 1.5.55 : het gewest St-Truiden ging naar het genadeoord van O.L.Vrouw van Kortenbos. De dekenaten Landen en Gingelom trokken naar O.L.Vrouw van Steps te Montenaken.
18. LISSEWEGE, 1.5.55 : bedevaart naar O.L.V. van Ter Doest. (Ook op 29.5.55).
19. LOMMEL, 1.5.55 : bedevaart van de mijnwerkers en volksmassa naar de grot Lommel-werkplaatsen. Offer van kaarsen.
20. LUMMEN, 1.5.55 : jaarl. bedevaart van het dekenaat Herkede-Stad naar de kapel van O.L.Vrouw van de Beukeboom te Lummen. Voorop boerenjongens te paard, gevolgd door de harmonie en schoolkinderen. Mijnwerkers droegen het beeld van O.L.V. van de Beukeboom.
21. OOSTAKKER, 1.5.55 : begin van de bedevaartenmaand. Gedurende de maand Mei ononderbroken verscheidene bedevaarten per dag naar de basiliek en grot van Lourdes-Slotendries.
22. ROTSELAAR, 1.5.55 : inzegening van de Maria-Montfortkapel, een nieuwe bedevaartplaats in het Hageland.
23. SCHERPENHEUVEL, 1.5.55 : opening van het bedevaartseizoen, dat tot Allerheiligen duurt.
24. ST-TRUIDEN, 1.5.55 : grote jaarl. bedevaart naar O.L.V. van Kortenbos.
25. TURNHOUT, 1.5.55 : in de kollegiale St-Pieterskerk, bedevaart van de automobilisten naar St-Kristoffel. Zegening van de auto's.
26. ZUTENDAAL, 1.5.55 : Mariabedevaart, zegening van de zieken. Aanroepen van O.L.V. Behoudenis der Kranken. « Zonder schaamtegevoel en al biddend, stapten de stoere werklieden op naar de Mariakapellen in het park, om daar de vijf blijde geheimen te overwegen ». Plechtigheid aan de Lourdesgrot te Wiemesmeer.
27. HEUSDEN (Limburg), 8.5.55 : de Bond der Kristene Vrouwen en B.J.B. trekken naar het kapelletje van Ubbersel. Op 9.5.55 gingen de parochianen naar het kapelletje te Koersel van O.L.Vrouw aan de Staak.
28. MAASTRICHT, 10.5.55 : jaarlijkse bedevaart naar Scherpenheuvel, te voet, voor de 320^e maal. Wellicht de oudste naar dit heiligdom. Vindt haar oorsprong in de voormalige bedevaart Keulen-Scherpenheuvel, waarmee in 1409 een aanvang werd genomen.
29. WEVELGEM, meimaand : verering van de relikwie van de Doornenkroon.
30. BELSELE, 15.5.55 : bedevaart ter ere van St-Job te Puivelde, waar hij sedert eeuwen wordt aangeroepen tegen alle huidkwalen, brand en zweren. Verering van de relikwie.

31. BRUGGE, 15.5.55 : algemene bedevaart van de stedelingen naar het H. Bloed.

32. EISDEN, 15.5.55 : gewestelijke meibedevaart van de Chiro-Jeugd, naar de plaatselijke Lourdesgrot. Optocht en massaspel.

33. MERCHTEM, 15 tot 22.5.55 : jubelfeesten voor O.L.V. ter Noodt. De Broederschap werd in 1375 opgericht. De verering van dit miraculeus beeld is vooral groot op de 4^e zondag van mei.

34. AALST, 18.5.55 : jaarlijkse noveen ter ere van de H. Man Job. Talrijke bedevaarders naar de eeuwenoude kapel aan de rand van de stad. Inschrijvingen bij de Broederschap. « Ontelbaren hebben door de voorspraak van deze H. Man Job genezing bekomen van allerhande kwalen ».

35. BERCHEM (Antw.) : 19.5.55 : jaarl. bedevaart van militairen naar Scherpenheuvel, te voet.

36. MEEUWEN, 19.5.55 : jaarl. bedevaart naar O.L.V. van Scherpenheuvel, met terugkeer langs het H. Paterke te Hasselt.

37. SCHERPENHEUVEL, 21.5.55 : studiebedevaart van de leraars en leerlingen van kath. technische scholen uit Limburg. Ongeveer 4000 deelnemers.

38. GENK-WATERSCHEI, 22.5.55 : tweede St-Kristoffelbedevaart naar de Paterskerk. Verering van de relikwie en zegening van honderden voertuigen.

39. HENIS-TONGEREN, 22.5.55 : St-Kristoffelbedevaart. In de kanselrede werd geschetst « het leven van de mens die, ondanks de grote vooruitgang in techniek, toch in St-Kristoffel zijn vertrouwen komt stellen ». De sliert te zegenen voertuigen was ruim 2 km lang. De plaatselijke broederschap werd opgericht in 1932.

40. TONGEREN, 23 tot 29.5.55 : in de kerk van de St-Jozefsparochie, noveen ter ere van de H. Rita, waarvan een reliek in dit kerkje berust. « De H. Rita wordt vereerd voor hopeloze gevallen en vooral de kankerlijders zoeken hun toevlucht tot die heilige ».

41. BILZEN, 24.5.55 : jaarl. bedevaart van de dekenij naar het genadeoord van O.L.Vrouw te Banneux.

42. TEMSE, 25.5.55 : bedevaart naar O.L.V. van Gaverland, door de Christus-Koning Parochie.

43. AALST, 29.5.55 : jaarl. bedevaart naar Halle. Bijeenkomst op de vooravond van Sinksen, te 20 u. 30 en Mis te Halle om 4 u. Terugreis gebeurt per autocar.

44. SCHERPENHEUVEL, Pinksteren, 29.5.55 : « De bedevaarders worden met massa's per trein aangebracht. Velen komen in kleine en grote groepen achter het kruis aangestapt, biddende en zingende. Enkele boeren met hun gezin doen nog de verplaatsing met de huifkar, anderen komen per fiets; de meeste bedevaarders en bezoekers werden echter aangevoerd met moderne autobussen, personenwagens en extra-treinen. Bijzonder talrijk waren de bedevaartgangers, die de verplaatsing heen en terug te voet aflegden. Wij merkten groepen voetgangers op uit Niel, Willebroek, Walem, Ruisbroek-Sauvegarde, Heffen, Kapellen-op-de-Bos, Baarle-Hertog, Wilrijk, Turnhout, Antwerpen, Zaventem, Mortsel en St-Amands-

aan-Schelde. Dhr Van Inghelgem Alfons uit Niel bij Boom vierde zijn gouden bedevaartjubileum: vijftig maal kwam deze vurige Mariavereerder te voet naar Scherpenheuvel. Bij deze uitzonderlijke gelegenheid werd hij vereerd met de zilveren medalje van de basiliek en ontving de zegen (hoofddruk) met het wonderbeeldje van O.L.Vrouw. Wij telden ook talrijke Walen, Nederlanders (vooral uit Tilburg), Italianen en Polen. Tot laat in de avond werd gedurende de Pinksterdagen de basiliek druk bezocht ».

45. RIJKEL (Limb.), 30.5.55: bedevaart naar de « Drie Heilige Gezusters ».

46. ANDERLECHT, 31.5.55: bedevaart, ingericht door de Broederschap van de HH. Guido en Eligius (koetsiers, rijtuigverhuurders en voerlieden) naar St. Guido. Zegening van de paarden. Van 1956 af worden ook de autovoertuigen op deze bedevaart uitgenodigd.

47. AVERBODE, 31.5.55: grote bedevaart naar O.L.V. van het H. Hart.

48. ST-AGATHA-RODE, 31.5.55: jaarlijkse bedevaart naar Scherpenheuvel, per autocar.

49. TEMSE, 31.5.55: grote bedevaart (20 km) ter ere van de H. Amalberga.

50. ZOUTLEEUW, 31.5.55: St-Leonardusfeesten. Patroon der mijnwerkers, beschermer der zieke moeders en zwakke kinderen, vooral aangeropen tegen rheumatisme en gewrichtsziekten. Op Pinksterdag wordt het beeld, voor de gelegenheid met bisschoppelijk gewaad gekleed, van zijn altaar genomen en in het midden van de kerk onder een groot baldakijn geplaatst. Na de verering der relikwieën, beginnen de gelovigen de traditionele « St-Lenaertsweg » door de stad. Pinkstermaandag is evenwel de grote dag. Eerst gaat men in de kapel van O.L.Vrouw van de Ossenweg het mirakuleus beeld van de H. Leonardus groeten, dat dan gedragen wordt door de mijnwerkers. De daaropvolgende donderdag; 2.6.55, komen de moeders met hun kinderen een speciale zegen ontvangen. De derde zondag na Pinksteren worden deze feesten gesloten: de heilige wordt opnieuw naar zijn altaar overgebracht, waar hij gans het jaar door de pelgrims wordt vereerd.

51. LEOPOLDSBURG, 5.6.55: parochiebedevaart naar Banneux.

52. LUBBEEK, 5 tot 12.6.55: octaaf ter ere van O.L.Vrouw. Deze devotie is hier meer dan 600 jaar oud. Processiegewijze wordt het mirakuleus beeld afgehaald in de kapel en naar de kerk gedragen. Op 12 juni wordt het teruggedragen. Deze week komen bedevaarders van heinde en verre de hulp van Maria inroepen en talrijke wonderbare genezingen werden reeds aangetekend.

53. SCHERPENHEUVEL, 7.6.55: gemeentebedevoarten uit Wolfsdonk, Willebroek, St-Niklaas en Ternat.

54. SCHERPENHEUVEL, 8.6.55: bedevaarten uit Klein Willebroek, Aartselaar, Schelle, Boechout, Mortsel, Lippelo, Ruisbroek, Merchtem (voetg.), Reet (id.), Boom (id.) en Londerzeel (id.).

55. SCHERPENHEUVEL, 9.6.55: bedevaarten uit Rumst, Mechelen, Brussel, Herentals en Vilvoorde.

56. BOEZINGE, 10.6.55 : bedevaart naar Scherpenheuvel.
57. AALST, 12.6.55 : bedevaart naar Oostakker.
58. LEDE, 12.6.55 : ruitersbedevaart.
59. AFSNEE, 19.6.55 : zesde bootwijding op de Leie. De zegening gebeurde van op een motorboot.
60. MICHELBEKE, 19.6.55 : St-Sebastiaansomwegang. De pastoor zegende de ruiters en rijtuigen, die dan achtereenvolgens in gaanpas, in draf en in galop de traditionele ritten rond de kerk maakten.
61. RIJMENAM, 19.6.55 : ruitersbedevaart naar St-Eligius. Zegening van de paarden.
62. SCHERPENHEUVEL, 19.6.55 : bedevaart voor voetbalspelers uit de Kempen, naar O.L.Vrouw.
63. WEVER, 19.6.55 : grote O.L.Vrouw-Bedevaart en gemeentefeesten.
64. BEVERST, 23.6.55 : parochiale bedevaart naar O.L.Vrouw van Rust te Heppeneert.
65. AALST, 26.6.55 : plechtige auto- en motorzegening van het St-Kristoffelgild.
66. HEVERLEE, 26.6.55 : wijding van voertuigen en voetgangers. Tentoonstelling over de verschillende gemeenten, waar een St-Kristoffelbedevaart plaats heeft.
67. KOEKELBERG, 26.6.55 : bedevaart, door duizenden leden van de Boerenbond.
68. KUURNE, 26.6.55 : St-Kristoffelbedevaart. Optocht met brandende koplichten. Gezamenlijke en nadien ook afzonderlijke zegening van de voertuigen.
69. BURST, 29.6.55 : bedevaart naar St-Eligius. Wijding van de Sint-Eligiusput. Zegening van de paarden.
70. EINE, 29.6.55 : St-Pietersfeest. Zegening van ruiters en traktorvoerders. « Terwijl de traktoren zich gingen opstellen in de Korte Molenstraat, vatten de ruitersgroepen om beurt de drie ronden om de kerk en kerkhof aan, eens op stap, eens in draf en de derde maal in galop, waarna ze allen te zamen rondreden ».
71. VOSSELARE, 29.6.55 : paardenzegening en ruitersomwegang van Sint Eligius. Ruim 86 paarden stapten op. Deze omwegang bestaat sedert 1778.
72. MOREGEM, 2.7.55 : inzet van de noveen van O.L.Vrouw ten Doorn. Kaarskensprocessie met samenzang van Marialiedereren op 3.7.55.
73. IZEGEM, 3.7.55 : zegening van fietsen, bromfietsen, moto's en auto's. Mis tot heil van de leden van het St-Kristoffelgilde.
74. MERELBEKE, 3.7.55 : begankenis naar de St-Eligiuskapel bij de Oude Schelde. Zegening de paarden; sermoen, volkszang, verering van relikwie.
75. BEVERST, 11.7.55 : jaarlijkse dekenale bedevaart naar Banneux.

76. MAASEIK, 12.7.55 : bedevaart v. h. dekenaat naar Banneux.
77. HEUSDEN (L.), 17.7.55 : bedevaart der Limburgers naar Banneux.
78. MAASEIK, 17.7.55 : St-Kristoffelbedevaart en autozegening.
79. NUKERKE, 17.7.55 : Ruitersomwegang St. Michiel.
80. HOOGSTRAETEN, 24.7.55 : St-Kristoffelfeest. Zegening der voertuigen.
81. POPERINGE, 24.7.55 : St-Kristoffelbedevaart met offerande en zegening met de relikwie. Defilé van auto's, motors, cars, tractors, bromfietsen en fietsen.
82. AALST, 26.7.55 : plechtige auto- en motorzegening.
83. BOCHOLT, 31.7.55 : de 25e St-Kristoffelbedevaart. Zegening van de voertuigen. Alle bedevaarders ontvingen een gedenkspeldje uit verzilverd metaal. Bovendien beschikt de broederschap over medailles, ontworpen door de Italiaanse meester Mistruzzi. De auto van de Paus draagt deze medaille in goud. Bedevaarders, die de dag van de jubileumzegening niet konden aanwezig zijn, werden gedurende het octaaf dagelijks in de gelegenheid gesteld, hun voertuig te laten wijden, hetgeen trouwens, mits speciale aanvraag, geheel het jaar door kan gebeuren.
84. HOELAART, 31.7.55 : zegening van de rijtuigen.
85. OOSTHAM, 31.7.55 : ruim 2.000 voertuigen op de Sint-Kristoffelbedevaart.
86. SCHELDEWINDEKE, 31.7.55 : wijding van voertuigen; feesten ter ere van de H. Kristoffel, beschermheilige van de gemeente. In de namiddag: tweede St-Kristoffelralley met diverse prijzen (voor dames, clubs, pechvogels, verste verplaatsing, enz.).
87. ST-NIKLAAS, 31.7.55 : St-Kristoffelbedevaart en wijding van honderden voertuigen.
88. HOVE, 10.8.55 : bedevaart en processie ter ere van St-Laurentius.
89. BORGT-VILVOORDE, 13.8.55 : bedevaart ter ere van de Allerheiligste Salvator.
90. DIEST, 13.8.55 : bedevaart van de studenten naar het geboortehuis van St-Jan-Berchmans.
91. MIDDELKERKE, 14.8.55 : wijding van voertuigen.
92. ZUTENDAAL, 15.8.55 : bedevaart naar O.L.V. Behoudenis der Kranken. Luisterrijke omwegang met het mirakuleus beeld, en bezoek aan de St-Rochuskapel.
93. MEEUWEN, 18.8.55 : bedevaart van de Limburgse noordoosthoek naar O.L.Vrouw te Kevelaar.
94. ST-AGATHA-RODE, 23.8.55 : parochiale bedevaart naar O.L.Vrouw van Banneux.
95. HOESELT, 25.8.55 : zuidoostlimburgse boerenbedevaart naar de Lourdesgrot, waarna ruitertornooi op de feestweide.
96. GENT: 28.8.55 : bedevaart van de zieken naar Banneux.
97. NEERPELT, 28.8.55 : kantonnale boerenbedevaart naar Klein Lourdes, te Lommel-Werkplaatsen.

98. ST-TRUIDEN, 28.8.55 : bezoek van de Limburgse B.J.B.-meisjes, met o.m. kaarskensprocessie.

99. EMELGEM, 28.8.55 : sterrebedevaart, bestaande uit de kaarskensprocessies komende uit de 8 wijken der gemeente naar de grot van Onze Lieve Vrouw.

100. BREE, 30.8.55 : bedevaart naar de grafkapel van Broeder Isidoor te Kortrijk; bezoek te Koekelberg en bij de grot te Oostakker.

101. MEEUWEN, 30.8.55 : bedevaart naar de grafkapel van Broeder Isidoor te Kortrijk.

102. TONGEREN, 1.9.55 : inzet van de bedevaarten naar het heiligdom van St-Gillis, die te Mulken wordt aangeropen tegen zenuwziekten, kinderstuipen, schrik, vallende ziekte en verlamming.

103. OOSTAKKER, 2.9.55 : 11^e Oostvlaamse Sportabedevaart en wijding der rennersfietsen.

104. AALST, 3.9.55 : voetbedevaart naar Halle, door de Broederschap.

105. BILZEN, 13.9.55 : bedevaart naar Scherpenheuvel.

106. SCHERPENHEUVEL, 13.9.55 : bedevaart van 8000 gepensioneerden, onder auspiciën van de Landsbond der Christ. Mutualiteiten. Ommegang met offerande van zware bedevaartkaarsen, per verbond. Zegening van de bedevaarders.

107. MOESKROEN, 18.9.55 : Zeven Kruisenomwegang.

108. AALTER, 25.9.55 : Herdenking van het zevenhonderdjarig bestaan van de Sint Corneliusomwegang. Historische stoet met 20 groepen en acht praalwagens. Apotheosespel : « St. Cornelius verheerlijkt » door Raf. Reymen. Vuurwerk.

109. OOSTAKKER, 25.9.55 : 23^e landelijke Rozenkransbedevaart naar Lourdes.

110. MENDONK, 1.10.55 : Begin van de St-Bavobegankenis, tegen rheumatisme en kinkhoest.

111. DRONGEN, 25.9.55 : bedevaart naar Sint Gerulfus' heiligdom.

112. AALST, 16.10.55 : plechtige viering door de « Broederschap der Bedevaarders naar O.L.Vrouw van Halle », van één harer leden, die vijftig jaar te voet deze bedevaart meemaakte.

113. DIEST, 1.11.55 : Een grote menigte uit Hageland, Kempen en Haspengouw, begaf zich naar de Allerheiligenkapel om genezing te bekomen van lichamelijke kwalen. Er worden wassen voorwerpen te koop geboden om in de kapel te offeren.

114. ST-HUIBRECHTS-LILLE, 3.11.55 : St-Hubertusbedevaart met jagersmis, jachthoornmuziek, zegening van de broodjes en de honden.

115. WIEMESMEER-ZUTENDAAL, 3.11.55 : lustrumviering van het St-Hubertusfeest. Voor de eerste maal vierde het boswachterskorps van Limburg dit feest in 1947. Jachtmis : « Tijdens de offerande werd de oude traditie in ere gehouden door het aanbieden

van zes jonge lijststers en een haas. Tijdens de verering van de relikwie werd het Hubertusbroodje geschonken ». Na de Mis: zegening van honden en paarden, zegening van het woud en bijzondere jacht. Nadien: prijschieting op kleiduiven.

116. OFFELKEN-TONGEREN, 6.11.55: St-Hubertusviering in openlucht. Talrijke bedevaarders en ruiters. Zegening van het Sint-Hubertusbrood. De paarden werden met het St-Hubertuswater besprenkeld.

117. SCHERPENHEUVEL, 6.11.55: De 327^e Kaarskensprocessie. Ongeveer 40.000 bedevaarders uit Wallonië, Hageland, Kempen, de grote steden en uit Nederland. Processie met het mirakuleuze beeldje, op wiens doortocht duizenden kaarsen worden ontstoken en dan weer vlug gedoofd. « Het zijn dan immers kostbare voorwerpen geworden, die zullen aangewend worden tegen veeziekten en andere moeilijke gevallen. Het zijn dan ook pakjes van 10, 20 en zelfs méér kaarsen, die ieder bedevaarder aansteekt op de doortocht van het Mariabeeld. Er zijn zelfs heel wat pachters en boerinnen, die hun kaarsen — zo talrijk zijn ze — niet in de hand kunnen houden en ze dan ook in de grond planten en aansteken ».

118. GENK, 10.11.55: St-Maartensviering, met fakkelstoet en het ontsteken van het reusachtig Sint-Maartensvuur, waarrond de leden van de « Lustige-Draversclub uit Langerlo » met hun paarden galoppeerden.

119. ST-LIEVENSHOUTEM, 12.11.55: processie en bedevaart ter ere van de H. Livinus, patroon van Gent.

120. ST-HUIBRECHTS-LILLE, 13.11.55: tot besluit van de St-Hubertusviering, had de jaarlijkse zegening van de paarden plaats. Een honderdtal ruiters waren opgekomen.

121. TONGERLO, 17 en 20.11.55: begankenis naar Sint Siardus en processie met de relieken.

122. WAARSCHOOT, 27.11.55: St-Hubertusrit van de Boerenjeugdbond, met ongeveer 100 ruiters. Zegening van de paarden en optocht.

123. ANTWERPEN, 4.12.55: bedevaart der automobilisten naar Sint Kristoffel in de St-Antoniuserkerk, Paardenmarkt. Zegening van de voertuigen.

B. Processiën.

1. DEERLIJK, 25.3.55: bedevaart en historische processie.

2. HOEGAARDEN, 3.4.55: Palmprocessie. Deze apostelprocessie is sedert 1631 geregeld uitgegaan. Het Genootschap bestaat uit twaalf apostelen en vier discipelen. De apostelen zijn gehuwde mannen, behalve Joannes en de discipelen. Aan hun hoofd staat een « Mombaarvader ». De avond vóór Palmzondag wordt de oude houten ezel met het zittende Kristusbeeld uit de kerk gehaald om gereinigd en getooid te worden. Op Palmzondag komen de apostelen met de « Palmezel » in de kerk. Bij de palmuitdeling komen zij beurtelings naar het altaar en ontvangen een takje gewijde palm.

Daarna begint de processie: een kleine optocht door enige straten in de nabijheid van de kerk. De kinderen nemen er deel aan en zwaaien met palmboesjes. Na het Lof nemen de apostelen hun gezamenlijk avondmaal. De beker, door « St-Jan » in de processie gedragen, doet dan plechtig de ronde. Een nieuw gekozene (alleen in vervanging van een overledene) moet gans de beker ledigen.

3. BRUGGE, 7.4.55: Goede-Vrijdagomwegang met honderden deelnemers. Vooraan werden de grote houten kruisen gedragen, die in de parochiekerken waren geplaatst tijdens de jongste missie-prediking.

4. ROTSELAAR, 7.4.55: jaarlijkse Goede-Vrijdagviering bij het Kapelletje van de Heikant.

5. HAKENDOVER, 11.4.55: de 1257^e Paardenprocessie « Van de Goddelijke Zaligmaker » trok op tweede Paasdag door de bezaaide velden en bloeiende weiden. De traditie wil nog steeds dat, hoe meer een veld door de paardenhoeven wordt omgeploegd, hoe schoner de oogst zal zijn. Een paar dagen na de processie valt er niets meer van de schade te merken. Er komen elk jaar duizenden bedevaarders uit Nederland, vooral uit Breda en Tilburg.

6. LEMBEEK, 11.4.55: H. Veronus-omwegang, in de volksmond « Zatte Processie » geheten. Talrijke personen dragen een uniform van vóór de eerste wereldoorlog. De stoet trekt door verschillende gemeenten met het relikwieschrijn van de H. Veronus.

7. ROSMEER, 1.5.55: schilderachtige processie van Sint Bertilia.

8. VEURNE, 1.5.55: kruisprocessie.

9. VILVOORDE, 1.5.55: processie ter ere van O.L.Vrouw van Troost.

10. BRUGGE, 9.5.55: H.-Bloedprocessie, met duizenden toeschouwers. De processie moest evenwel stopgezet worden terwille van een onstuimige regen.

11. GEEL, 15.5.55: luisterrijke Sinte-Dimfnaprocessie. Ook op 30.5.55.

12. WEVELGEM, 19.5.55: processie van de H. Doorn met 23 groepen.

13. KORTENBERG, 22.5.55: B.J.B.-ruiterprocessie.

14. KORTRIJK, 22.5.55: H.-Haarprocessie met groepen en praalwagens. Deelname van de « Boetelingengroep ».

15. HALLE, 29.5.55: historische stoet van O.L.Vrouw van Halle, mirakuleus beeld uit de 13^e eeuw.

16. ANDERLECHT, 30.5.55: historische processie van St. Guido, met pelgrims te paard.

17. MECHELEN, 30.5.55: processie van O.L.Vrouw van Hanswijk.

18. WENDUINE, 30.5.55: zeewijding en processie met het mirakuleus Kruis.

19. ZOUTLEEUW, 30.5.55: processie ter ere van de H. Leonardus.

20. HERENT, 31.5.55: volksprocessie naar de herstelde kapel van

de Gebroeders-Massantstraat, als sluiting van de meimaand. Een nieuw beeld werd in de kapel geplaatst.

21. KORBEEK-DIJLE, 5.6.55 : Kaarskensprocessie, ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van het kappelletje « O.L.V. ter Olmen ».

22. RONSE, 5.6.55 : fiertel-omwegang. De processie omvatte drie delen: het leven en de bekering van de stadspatroon, St. Hermes, de geschiedenis van Ronse, en de folklore.

23. ANTWERPEN, 12.6.55 : processie van Hoogwaardig.

24. GENT, 12.6.55 : de H.-Sakramentsprocessie van 't Kapittel is wegens de slechte weersgesteldenis niet kunnen uitgaan.

25. HOOGSTRATEN, 12.6.55 : vermaarde processie van het H. Bloed.

26. KOKSIJDE, 12.6.55 : historische processie met als onderwerp : de abdij Ter Duinen.

27. MECHELEN, 12.6.55 : processie van Hoogwaardig.

28. TURNHOUT, 12.6.55 : De H.-Sakramentsprocessie trok door de versierde straten.

29. ANTWERPEN, 19.6.55 : wijding van de Schelde en schippersprocessie in de dokken.

30. BLANKENBERGE, 19.6.55 : H.-Sakramentsprocessie en zee-wijding.

31. GREMBERGEN, 19.6.55 : St-Eligiusprocessie met talrijke ruiters.

32. NIEUWPOORT, 19.6.55 : St-Jansprocessie en zee-wijding.

33. HALLE, 26.6.55 : vermaarde St-Jansprocessie.

34. OPITTER, 26.6.55 : parochiale processie. Twee nieuwe groepen : O.L.Vrouwengroep en die van « Maria Goretti », de kleine Italiaanse martelares.

35. EINE, 29.6.55 : ruitersprocessie ter ere van St. Paulus. Historische stoet.

36. OPWIJK, 29.6.55 : St-Paulusruitersprocessie.

37. DEN HAAN, 3.7.55 : zee-wijding.

38. MEIGEM, 3.7.55 : aloude H.-Bloedprocessie (bebloede geselkolom) met wagens en acterende groepen. Sedert 1724.

39. MECHELEN, 3.7.55 : jaarlijkse processie van St. Rombaut, beschermheilige van de stad.

40. OOSTENDE, 3.7.55 : zee-wijding en omwegang van de Sint Pieter- en Pauwelprocessie.

41. OVERIJSE, 3.7.55 : processie van O.L.Vrouw van Jezus-Eik.

42. POPERINGE, 3.7.55 : O.L.Vrouwprocessie. Deze ontstond in 1481 « tot eeuwige gedachtenis aan het groot mirakel van het doodgeboren kind, dat na vurige bede tot Maria wonderbaar herleefde ». In 1954 werd de 475^e verjaardag luisterrijk gevierd. Een grote rijkdom aan kostumes en praalwagens.

43. POPERINGE, 9.7.55 : de « Donkere Omwegang ».

44. LEUVEN, 10.7.55 : processie van O.L.Vrouw met historische « Fiere-Magrietstoet ».

45. POESELE, 10.7.55 : luisterrijke St-Donatusprocessie tegen donder en bliksem, hagel en storm.

46. MATER, 10.7.55 : ruitersprocessie van Ste-Amalberga. Vooraf boden alle ruiters zich aan voor de zegening met de relikwie van de dorpsheilige. Daarna werd door ongeveer 120 ruiters de lange tocht door de landwegen aangevangen, die bij de kleine kapel van Ste-Amalberga een eindpunt vond.

47. GENT, 11.7.55 : keerskensprocessie naar het kapelleke van O.L.Vr. van Fatima, hoek Zwarte-Zustersstraat en Struifstraat. Oplaten van vredeuifjes.

48. VEURNE, 31.7.55 : Boetprocessie. Kreeg haar huidige vorm reeds in 1636, ter gelegenheid van de stichting van de « Sodaliteit van de Gekruiste Zaligmaker ». Bestaat uit vrijwilligers, in ruige pij met kap vóór het gelaat. Sommigen nemen een kruis op de schouders. Doel : boetvaardigheid, dankbaarheid, ofwel om gunsten af te smeken. Taferelen uit het Oud en Nieuw Testament worden uitgebeeld. De meeste kostumes dagtekenen uit de Spaanse bezetting. Er waren in 1955 ongeveer 150 kruisdragers, diep gebogen onder hun zware last.

49. DUFFEL, 14.8.55 : kaarskensprocessie naar de kapel van O.L.Vrouw van Goede Wil.

50. AARSCHOT, 15.8.55 : grote O.L.Vrouwprocessie met talrijke groepen.

51. ANTWERPEN, 15.8.55 : St-Andriesprocessie met de relieken van 36 heiligen.

52. BRIEGDEN-GELLIK, 15.8.55 : patroonsprocessie van de H. Laurentius.

53. HARELBEKE, 15.8.55 : Ommegang van de H. Doorn met Nieuw-testamentische groepen.

54. HEIST-DUINBERGEN, 15.8.55 : processie van O.L.Vrouw « Ster der Zee », zeewijding en vlootparade. De bisschop van Brugge wijdde de zee, vaartuigen en bemanning.

55. HEKELGEM, 15.8.55 : processie ter ere van O.L.Vrouw van Vrede, naar de abdij van Affligem.

56. MEERLE, 18.8.55 : processie met spreekkoren.

57. GENT, 21.8.55 : Pestkaarsprocessie. Daarin stapt o.m. een zeer oud vrouwtje op, die de pestkaars ten offer draagt. Het gebruik dagtekent reeds uit de 14^e eeuw toen, naar een volksoverlevering, de pest onder de inwoners van het straatje, gelegen tussen de Oude Houtlei en de Holstraat, zulke verwoesting aanrichtte, dat alleen een godvrezend vrouwtje gespaard bleef.

58. MOL, 23.8.55 : historische processie van de H. Doorn.

59. TONGEREN, 11.9.55 : ommegang van de jaarlijkse processie.

60. KOEKELARE, 11.9.55 : Processie ter ere van O.L.Vrouw van de Mokker. Sprekende en zingende groepen, praalwagens. Alles geïnspireerd op de muurschilderingen van Jozef Janssens in de O.L. Vr. kerk te Antwerpen.

61. ANDERLECHT, 18.9.55: processie van St-Guido en van O.L.Vrouw van Gratie. Samen met het leven van St-Guido werd de legende van O.L.Vr. van Gratie uitgebeeld. Op één der wagens werd het miraculeus beeld gedragen. De leden van de St-Guido-Broederschap, in purperen kapmantel, vormden een kleurige groep, gevolgd door het relikwieschrijn van hun patroon. Forse boerenpaarden besloten de optocht.

62. GENT, 9.10.55: Jaarlijkse Biddende Rozenkransprocessie op Sint-Elisabethsparochie. Twintig gecostumeerde en acterende groepen. De vijf Lieve Vrouwkes uit de muurkapellen van de parochie worden in de processie mee rondgedragen.

C. Varia.

1. NINOVE, 16.1.55: St-Aubertusfeest van de bakkersbond. Plechtige Mis en banket met tombola.

2. ANTWERPEN, 7.4.55: St-Julianusgasthuis: Pelgrimstafel. Twaalf arme oude lieden worden onthaald op een rijk banket, dat het Laatste Avondmaal voorstelt.

3. MECHELEN, 7.4.55: Voetwassing, door de plaatsvervanger van de Kardinaal, van twaalf oude lieden van het Godshuis te Mechelen. Na deze plechtigheid ontvingen de oudjes, in naam van de Kardinaal, een krentenbrood en geld.

4. RUPELMONDE, 7.4.55: Na de Voetwassing, uitwerpen van de « Apostelbrokken ». Uit een venster van het stadhuis worden manden brood naar de menigte gegooid.

5. OOSTENDE, 11.4.55: traditionele Vissersmis, te 9 u., in de « St-Petrus-en-Paulus-kerk ». Na de Mis werden nog « Het Visserslied » en het Vaderlands Lied gespeeld. In stoet trokken de personaliteiten en het volk naar de zeedijk, waar het monument bedolven werd onder een massa bloemen.

6. DIEST, 18.4.55: de Scouts vierden St-Jozef. Optocht met roffelende trom en marsliederen. Interpatrouille-wedstrijden.

7. GENT, 1.5.55: jaarlijkse plechtigheid ter ere van O.L.Vrouw van Fatima. Zegening van de kindjes, die de wonderbare medalje opgelegd worden. Het knapenkoor zingt Marialieder, terwijl de kinderen in processie kaarsjes en bloemen aanbieden aan O.L. Vrouw.

8. RUTTEN, 1.5.55: het St-Evermarusspel, door de leden van de aloude Broederschap. Er waren veel pelgrims uit Nederland.

9. ST-TRUIDEN, 1.5.55: zegening van de bloesemende boomgaarden, onder het zingen van « Het Lied van de Bloei ». Beiaardkoncert en geleide rondritten met ruim 400 auto- en motorvoertuigen.

10. LEOPOLDSBURG, 4.5.55: wijding van een veldkapelletje. Na het Lof werd een kaarskensprocessie gevormd. Het Lieve-Vrouwenbeeldje, dat zou geplaatst worden in dit kapelletje, werd er door meisjes in stoet naartoe gedragen.

11. GENT, 8.5.55 : Moederkesdag. « Gebuurtedekenij Buten der Turrepoorte » richt het wegens slopen van het huis verwijderd Mariakapelleken, op een andere plaats weer in de Ramen op.

12. HERENT, 19.5.55 : inhuldiging van een nieuw kapelletje met een beeld, nabootsing van O.L.Vrouw van Scherpenheuvel. Wijding, Marialiederen en gedichten.

13. NAZARETH, 22.5.55 : Wijding van een nieuw wijkkapelletje van onze Lieve Vrouw in de Warandestraat.

14. LEEFDAAL, 29.5.55 : inwijding door K.W.B. van een Maria-kapelletje. Stoet, toespraak en « Lied van O.L.Vrouw van de Veldkapel ».

15. GENT, 30.5.55 : Weversmisdag, met Mis en optocht naar het feestlokaal.

16. SLEIDINGE, 30.5.55 : Weversmisdag. Stoet, bloemenhulde, vergadering.

17. ZEMST (Mechelen), 30.5.55 : inwijding Mariakapel van « de Kleempoel ».

18. BILZEN, 17.6.55 : H.-Harthulde met optocht, fanfare en bloemen.

19. OEDELEM, 17.6.55 : bloemenhulde voor het H. Hart.

20. TONGEREN, 17.6.55 : feest van het H. Hart. De ouders komen met hun kinderen, die bloemenkransen dragen, naar de kerk. Processie naar het H.-Hartbeeld. Bloemen- en vlaggenhulde.

21. TONGEREN, 19.6.55 : wijding van het Lutgartheiligdom. De H. Lutgart is o.m. de patrones van het Davidsfonds, vereniging die deze plechtigheid luister bijzette.

22. ZUTENDAAL, 22.6.55 : plechtige wijding van O.L.Vrouwenbeeld. Zegening van moeders en kleuters.

23. SCHAKKEBROEK, 17.7.55 : Amandina-hoogdag. Inwijding van het geboortehuis der Gelukzalige. Optocht met ruiters en wagens. 's Avonds had de opvoering plaats van « Paulineke van Schakkebroek ».

24. GENT, 15.8.55 : Kapellekesviering. Al de muurkapellekens vooral in de « beluiken » worden gepaleerd en met licht en planten omgeven. 's Avonds verlichting o.m. met « lantjes ».

25. KALMTHOUT-HEUVEL, 28.8.55 : heidewijding.

26. RUISBROEK (Brabant), 28.8.55 : wijding en voor de bevolking toegankelijk stellen van de nieuwe kapel van O.L.Vrouw van Vrede, die tijdens de oorlogsjaren de parochie tegen onheil heeft beschermd.

27. OPGLABBEEK, 4.9.55 : Triduum ter ere van O.L.Vrouw van de Kempen, wijding van Mariabeeld en kaarskensprocessie. O.L.Vrouw is hier voorgesteld « gelijk vroeger de Kempische moeders, met grote kapmantel en klompen aan de voeten ».

28. MERCHTEM, 18.9.55 : eeuwfeest van het kapelletje van O.L.Vrouw, bekend als « kapelletje van Seghers ». Noveen en buurtfeesten.

29. ST-AMANDSBERG, 20.8.55 : inwijding Mariakapelleke hoek Engel- en Maria Hendrikastraat.

30. LOKEREN, 22.9.55 : de douanebrigade vierde haar schutsheilige, Sint Mattheus.

31. GENT, 25.9.55 : op de nieuwe woonwijk het eiland Malem, wordt een groot kruis geplant op de plaats waar eens het hoofdaltaar zal komen van de kerk O.L.Vrouw, Koningin van de Vrede; waarop een bloemenhulde door de kinderen volgde.

32. BRUSSEL, 26.9.55 : St-Michielsdag werd gevierd door de Kon. Vereniging der Pasteibakkersbazen van België. Na een Mis in de Zavelkerk werden door de Minister van de Middenstand beschuiten en broodjes uitgedeeld aan ouden van dagen.

33. GENT, 2.10.55 : Eeuwfeestviering van de parochie van St. Jan-Baptist (Brugse Poort).

34. BRUSSEL, 2.10.55 : traditionele zegening der dieren in de Sint-Rochuskerk.

35. GENT, 2.10.55 : Mariakapelletje door Mgr Calewaert ingezegend in de Werkstraat.

36. BRUSSEL, 4.10.55 : zegening der dieren in de kerk van de Paters Kapucijnen op het Kaatsspelplein, op initiatief van « Vee-weyde », maatschappij tegen de wreedheid jegens de dieren. Een geestelijke beschreef het leven van St-Franciskus, waarna de zegening plaats had van honderden door hun eigenaars meegebrachte honden, katten, kanarievogels en zelfs witte muizen. Men zag o.m. sommige honden dankbaar een pootje geven aan de zegenende Pater Kapucijn.

37. BRUSSEL, 5.10.55 : Misdag van de St-Arnouts-Brouwersgilde, met gelegenheidssermoen en receptie in het Brouwershuis op de Grote Markt.

38. MUNSTERBILZEN, 9.10.55 : H.-Annivering, ingezet met kanonschoten en klokkengelui. Wijding nieuw beeld, overgebracht naar de kapel op de « Hoef ».

39. WIEMESMEER-ZUTENDAAL, 9.10.55 : wijding nieuwe kapel ter ere van O.L.Vrouw van Banneux. Kaarskensprocessie.

40. TIELT, 11.10.55 : banketbakkersbazen vieren hun Sint-Michielsfeest.

41. HEUSDEN (O.-Vl.), 16.10.55 : eeuwfeest van het gothisch O.L.Vrouwkapelleke van de Klaver.

42. HALLE-WOLVENDRIES, 23.10.55 : inwijding van kapel met ingebouwd klokkenspel. Toewijding aan Maria. Verering van de relikwie van O.L.Vrouw van Halle en processie.

43. GENT, 25.10.55 : viering van St-Crispijn door de schoenmakersbazen. Mis en jaarvergadering.

44. BRUSSEL, 3.11.55 : St-Hubertusmis van de jagers in de kerk van O.L.Vrouw van Zege (Zavel).

45. ZUTENDAAL, 3.11.55 : eerste lustrum van het St-Hubertusfeest te Wiemesmeer. Zegening van de paarden, de honden en het woud.

46. ANZEGEM, 6.11.55 : St-Hubertusfeest bij de « Hondenclub ».
47. BOSVOORDE, 12.11.55 : St-Hubertusmis in de St-Hubertuskerk. Koncert van jachthoorns. De nieuwe uniformen van de clubleden werden gezegend.
48. MERELBEKE, 27.11.55 : de metaalbewerders van het gewest Zwijnaarde — Merelbeke — Melle en Scheldewindeke vierden St. Elooi. Optocht met muziekkorps, relikwieschrijn en vaandel.
49. ST-TRUIDEN, 27.11.55 : de metaalbewerders van de St-Eligiusgilde vierden St-Elooi.
50. GENT, 3.12.55 : St-Barbarafeest bij de brandweer. Onderscheidingen.
51. OOSTDUINKERKE, 3.12.55 : St-Barbarafeest bij de brandweer.
52. GENT, 3.12.55 : Verenigde Patroons Lood- en Zinkbewerders en Schaliedekkers vierten hun patroon Sint Elooi.
53. TIENEN, 3.12.55 : St-Barbarafeest van de Verbroedering van het 15^e Artillerieregiment.
54. AS, 4.12.55 : de mijnwerkers vierden de H. Barbara met een stoet en feestzitting, evenals in de meeste andere Limburgse gemeenten dezelfde dag gebeurde.
55. BORGLOON, 4.12.55 : St-Barbaraviering der christel. mijnwerkers.
56. BRUSSEL, 4.12.55 : St-Barbarafeesten der Artillerie, met bloemenhulde.
57. BURCHT, 4.12.55 : St-Barbarafeest van Genie en Artillerie.
58. LEOPOLDSBURG, 4.12.55 : mijnwerkers en militairen vierden de H. Barbara.
59. MELDERT, 4.12.55 : wijding van een nieuwe vlag tijdens het St-Barbarafeest van de mijnwerkers.
60. OUDENAARDE, 4.12.55 : St-Barbarafeesten van de vrije stedelijke brandweer. Optochten en eretekens.
61. OPGLABBEEK, 4.12.55 : St-Barbaraviering, m.m.v. de St-Jozefsfanfare.
62. ZOLDER, 4.12.55 : St-Barbaraviering, met plechtige Mis voor de overleden en verongelukte mijnwerkers. Ook te ZONHOVEN.
63. BOTTELARE, 5.12.55 : Gildefeest van de eeuwenoude St-Annagilde, een godsdienstig genootschap. Wegens 50-jarig lidmaatschap mocht een jubilaris een St-Annabeeld in ontvangst nemen.
64. REKEM, 7.12.55 : wijding van een nieuwe kapel voor O.L. Vrouw.
65. SMEERMAAS, 27.12.55 : de « eerste schup » werd gestoken voor de bouw van een nieuwe kerk. Dan werd het hoge, ruwe kruis geplant op de plaats, waar het altaarkruis zal komen.

(Wordt voortgezet).

Feestopschriften op het Vlaamse Platteland

WAARSCHOOT.

Op 24 Juli 1955 werd op de parochie Beke te Waarschoot het zilveren pastoorsjubileum gevierd van Z.E.H. Schoorman, stichter en sinds 25 jaar pastoor van die St.-Maurusparochie. Eén der aangebrachte feestopschriften luidde :

't Is goed te jubileren,
Maar spreek ons niet van gaan.
De mensen zien u geren,
Blijf maar op Beke staan!

V.

Museum voor Folklore Gent Aanwinsten

Op de veiling te Gent, (20 en 21 Maart 1956), van een deel van de verzameling van meester Adriaen, in leven veearts (paardenmeester) te Poperinge, werden voor de verzamelingen van het Museum voor Folklore te Gent, aangekocht :

- n° 12. — Twee koperen scheerbekken (18^e eeuw).
- n° 36. — Koperen molenaarslamp (18^e eeuw).
- n° 53. — Opneembord in gedreven koper (einde 18^e eeuw).
- n° 84. — Koperen kaarsesnuit op schaal (18^e eeuw).
- n° 169. — IJzeren handboeien met ketting (17^e eeuw).
- n° 240. — Uitgesneden plaatijzeren windwijzer, Fortuna voorstellend (begin 19^e eeuw).
- n° 271. — Vier zilveren ex-voto's en een plaket in gedreven koper, de H. Familie voorstellend (19^e eeuw).
- n° 282. — Vuurslag (ijzer), tondeldoos, pijpekoters (8 stuks).
- n° 284. — Tabakdoos, gegraveerd koper, (17^e eeuw) en een houten pijpfoedraal (18^e eeuw).
- n° 286. — Lot van zes pijpekoppen, waaronder een zeer grote (groene) (verschillende tijdperken).
- n° 288. — Opmaakijzer van paruikmaker (17^e eeuw).
- n° 518. — Twee kleine aarden inktpotten, bruin glazuur. Uit opgravingen (16^e eeuw).
- n° 547. — Fluitje in Vlaams pottewerk, in kipvorm. Te Dendermonde uit de Schelde opgehaald (16^e eeuw).

In Memoriam

Prof. Dr ALBERT, JACQUES, JOSEPH VAN DE VELDE.

(Gent, 28 juli 1871 - 17 april 1956).

Op dinsdag, 17 april jl., overleed te Gent, zijn geboortestad, ons medelid Prof. Dr A. J. J. Van de Velde, professor-emeritus van de Rijksuniversiteit en van de Landbouwhogeschool van de Staat te Gent, ere-directeur van het Chemisch en Bacteriologisch Laboratorium der stad Gent, werkend lid van de Kon. Vlaamse Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België, binnenslands erelid van de Kon. Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde en van de Kon. Vlaamse Academie voor Geneeskunde, stichter van het Museum Historiae Scientiarum te Gent, provinciaal ere-voorzitter van het Rode Kruis van België, Commandeur in de Leopoldsorde en groot officier in de Kroonorde. Hij schreef meer dan 500 wetenschappelijke mededelingen, verhandelingen en werken. Alhoewel zijn rusteloze activiteit zich hoofdzakelijk liet gelden op het gebied der chemie en der natuurkunde en vooral op dat van de geschiedenis der wetenschappen, toonde deze humanist en alzijdig ontwikkelde geleerde steeds grote belangstelling voor de folklore en inzonderheid voor de werkzaamheden van onze bond. Hij liet in « Oostvlaamse Zanten » (13° jg., 1938, blz. 33-46) een zeer gewaardeerde bijdrage verschijnen over « Natuurwetenschap en Folklore » en hield een viertal lezingen voor onze leden, nl. op 15/2/1942 over « Alchemie tegenover de Folklore », op 1/8/1943 over « Volksgewoonten en Hygiëne », op 27/5/1945 « Over Vervalsingen » en op 2/6/1946 over « Het Leven in het Laboratorium en hoe daar ontdekkingen ontstaan ».

Hij was geen kamergeleerde, want hij streefde er steeds naar zijn uitgebreide kennis, zijn volksgenoten declachtig te maken en de noden van zijn volk te lenigen. Vandaar zijn ijverige medewerking aan het Rode Kruis van België, waarvan hij jarenlang provinciaal voorzitter was. Hij was een echt filantroop, een minzaam en bescheiden man.

Een groot Vlaming is met hem heengegaan. Zijn volk zal dan ook zijn nagedachtenis in ere houden. Hij ruste in vrede!

Wij bieden zijn beproefde kinderen en achtbare familieleden onze innigste deelneming aan in het zwaar en onherstelbaar verlies dat hen treft.

F. V. Es.

Personalia

Heer IGNACE, JULES MAHY gedecoreerd.

Ons medelid de heer Ignace, Jules Mahy werd bij Koninklijk besluit van 26 april 1956 benoemd tot officier in de Orde van Leopold II. We feliciteren hem van harte met deze verdiende onderscheiding.

We maken van deze gelegenheid gebruik om aan Caesar te geven wat aan Caesar toekomt en om ons sympathiek en zo getrouw medelid, die zoveel jaren reeds het wel en wee van onze bond medemaakt en, wie weet het nog hoeveel malen reeds onze rekeningen statutair heeft gecontroleerd, de folkloristische onderscheiding toe te kennen, die hem zonder twijfel ditmaal toekomt, namelijk de titel van de Nestor der Oostvlaamse Folkloristen. We verontschuldigen ons bij onze ondervoorzitter E. H. G. Celis, aan wie we deze titel in alle eenvoud des harten en uit volle overtuiging in het eerste nummer van deze jaargang op blz. 19 hadden toebedacht. Maar we zijn er van overtuigd dat hij het niet zal kwalijk nemen op deze onverwachte wijze met zeven jaren te worden verjongd!

Onze kranige heer Ignace, Jules « Nestor » Mahy droeg en draagt immers nog zo flink zijn 82 jaren, dat niemand onder ons dat zou hebben vermoed, ware 't niet toevallig aan het licht gekomen, toen hij schertsend bleek een 62-jarige als een jongmens te beschouwen!

We verontschuldigen ons bij hem dat we nalieten hem te feliciteren toen hij de 80ste mijlpaal overschreed, want wegens zijn belangstelling en zijn medewerking had hij het ruimschoots verdiend, maar we doen het thans met evenveel zonet met nog meer overtuiging, twee jaar na datum. En aan onze beide « Nestorianen », aan de ene zowel als aan de andere, wensen wij ferm en gemeend « de goede continuatie » toe en nog voor lang!

HET BESTUUR.

HET MUSEUM VOOR FOLKLORE TE GENT.

Het Museum voor Folklore werd gesticht door de Bond der Oostvlaamse Folkloristen op 16 Juli 1927 in de lokalen van het voormalig Museum voor Oudheden, Lange Steenstraat, 14, gewezen kerk van de Geschoeide Carmelieten (Onze-Lieve-Vrouwebroeders), wier klooster afgeschaft werd in 1797.

Het Museum voor Folklore werd overgenomen door de Stad Gent, bij besluit van de gemeenteraad d.d. 27 September 1931 en werd geplaatst onder het toezicht van een Commissie bestaande uit vertegenwoordigers van het Stadsbestuur en van de Bond.

Deze Commissie bestaat uit: Mr J. Vermeulen, advocaat en gemeenteraadslid, voorzitter; M. Broeckhove, secretaris; Prof. Dr P. De Keyser, penningmeester; de Heren F. Van Es, Pr. Luyckx, schepenen der stad, Mr. A. De Decker, advocaat en gemeenteraadslid, Dr O. Van Hauwaert, R. Van Kenhove, Ing. Haeck, Dr H. Nowé, G. Celis, Drs M. Daem, Drs L. Hoste, J. Pieters, R. De Poorter, J. De Raedt, M. Van Wesemael, leden. Conservator van het Museum: J. Boes, adjunct-archivaris van de Stad.

Doel van het Museum: Verzamelen, inventariseren en uitstellen van alle stoffelijke getuigen van het Oostvlaamse Volksleven van vroeger en nu.

De voorwerpen, documenten en inlichtingen betreffende het volksleven hebben betrekking op de woning, het meubilair, de huishoudelijke inrichting, de voeding, de volkskleding, de vervoermiddelen, de verlichting, het straat- en marktlevens, de volkstypen, de familietradities en -gebruiken van aan de geboorte tot aan het graf, de ambachten met de traditionele werktuigen en het alaan, de volksfeesten en -spelen en andere ontspanningen, het volksgehoof, het sociale leven, de volkskennis en volksgeneeskunde, de volksletterkunde en de volkskunst.

De Commissie zoekt zoveel mogelijk voorwerpen en documenten betreffende het volksleven van de ondergang en de vernieling te redden door ze veilig op te bergen, te klasseren, te onderhouden, te inventariseren en voor het publiek aantrekkelijk uit te stellen. Ze houdt zich dan ook ten zeerste aanbevolen voor afstand of schenking, zelfs in bruikleen, van voorwerpen en documenten. Ze koopt ook voorwerpen aan en laat die zelfs afhalen aan huis. Beleefd verzoek te schrijven aan het adres van de Conservator: J. Boes, Abrahamstraat, 11, Gent Telefoon n° 25.32.53, of aan de secretaris der Commissie: M. Broeckhove, Oscar De Gruyterstraat, 34, Gent.

DE BOND DER OOSTVLAAMSE FOLKLORISTEN.

De Bond ondersteunt het Museum voor Folklore.

Hij geeft sedert 1926 een tweemaandelijks tijdschrift uit: **Oostvlaamse Zanten**, en **Bijdragen** (meest overgedrukt van belangrijke studies).

Samen met de Museumcommissie richt hij kosteloze openbare voordrachten, tentoonstellingen en folkloristische prijskampen in, alsook de tweejaarlijkse wedstrijden van het Alfons De Cock-fonds.

Samen met de Commissie voor Culturele Aangelegenheden van het Provinciaal Bestuur richt hij insgelijks « Enkwesten » over folkloristische verschijnselen van de provincie Oost-Vlaanderen in.

Voor de studie van de Volkskunde van het Oud Graafschap Vlaanderen werkt de Bond samen met de Bond der Westvlaamse Folkloristen te Brugge (Tijdschrift: Biekerf. Volkskundige Almanak 't Beertje).

De bibliotheek en het archief van de Bond en van het Museum voor Folklore zijn gevestigd in afzonderlijke lokalen van het Stadsarchief, Abrahamstraat, 13.

Lid worden van de Bond is: daadwerkelijk medewerken aan de verrijking van het Museum voor Folklore; door het in het lidmaatschap begrepen abonnementsgeld op de hoogte blijven van de studie van de folklorie in 't algemeen en van het Oostvlaamse volksleven in 't bijzonder; de eigen kennis en de zaak van de volksovoeding dienen; een daad van ware vaderlandsliefde en van Vlaamse solidariteit stellen.

Voordrachten, tentoonstellingen en museum zijn op vertoon van de lidkaart gratis toegankelijk voor de leden. Men storte 100 fr. op postcheckrekening n° 96946.

Bestuur van de Bond: Ere-voorzitter: Prof. Dr P. De Keyser. Voorzitter: F. Van Es. Ondervoorzitters: G. Celis en Mr J. Vermeulen. Secretaris: M. Broeckhove. Penningmeester: R. De Poorter. Archivaris-bibliothecaris: M. Van Wesemael.

Leden: Dr Nowé, J. Boes, Drs L. Hoste, Drs M. Daem, J. De Raedt, J. Pieters, Pr. Luyckx.

Redactie van Oostvlaamse Zanten: Hoofdredacteur: F. Van Es, Désiré De Wolfstraat, 3, Aalst, Redactieleden: Mr J. Vermeulen en J. Boes.

Museum voor Folklore: Conservator: J. Boes. Adjunct: aspirant of navorser.

Aankoopcommissie: Mr J. Vermeulen, Prof. Dr P. De Keyser, J. Boes.

Dienst der Enkwesten (Fotografische, fonografische en cinematografische documentatie): Prof. Dr P. De Keyser, F. Van Es, Mr J. Vermeulen, J. Boes. Adjunct: Aspirant of navorser.